

This project is co funded by:

European Union

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

The EU And Conflict Transformation: Playing A Crucial Role?

June 2019

AB ve Çatışma
Dönüşümü: Önemli
Bir Rol Oynuyor mu?

Haziran 2019

Dr. Edel Hughes

DPI | Democratic
Progress
Institute

European Union

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

This project is co-funded by the European Union, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, and Government Of Ireland

The EU And Conflict Transformation: Playing A Crucial Role?

June 2019

Dr. Edel Hughes

DPI

Democratic
Progress
Institute

Published by

Democratic Progress Institute

11 Guilford Street

London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org

info@democraticprogress.org

+ 44 (0) 20 7405 3835

First published

ISBN – 978-1-911205-48-7

© DPI – Democratic Progress Institute

DPI – Democratic Progress Institute is a charity registered in England and Wales.

Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108

This publication is copyright, but may be reproduced by any method without fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale. For copying in any other circumstances, prior written permission must be obtained from the publisher, and a fee may be payable.

DPI wishes to thank the author for this engaging report, “The EU And Conflict Transformation: Playing A Crucial Role?” potentially with important ramifications for the resolution process necessarily reflect the official position of DPI.

CONTENTS

Foreword	06
Summary	08
Introduction	10
■ I. The EU's Normative Claim: A Peace Project?	11
■ II. Institutional Contributions to Peace and Stability	14
■ III. Peace Promotion in Practice?	
The EU and the Kurdish Conflict in Turkey	20
Conclusion: Can the EU do More?	27
Board Members	63
Council of Experts	69

About the Author

Dr. Edel Hughes

is a Senior Lecturer in Law at Middlesex University. Prior to joining Middlesex University, Dr Hughes was a Senior Lecturer in Law at the University of East London and a Lecturer in Law and the University of Limerick. She was awarded an LL.M. and a PhD in International Human Rights Law from the National University of Ireland, Galway, in 2003 and 2009, respectively. Her research interests are in the areas of international human rights law, public international law, and conflict transformation, with a regional interest in Turkey and the Middle East. She has published widely on these areas.

FOREWORD

This report was prepared by Dr Edel Hughes, senior lecturer at Middlesex University London.

The report explores the policies and activities of the European Union in the area of conflict transformation through outlining the EU's claims in terms of its capacity to act as a peacebuilder and assessing the institutional mechanisms that exist in order to lend it support. The report also provides an overview of the involvement of the EU in the Kurdish conflict in Turkey and asks whether it could play a greater role in the search for a solution. The author traces the EU's self-identification as a project concerned with securing and maintaining peace through economic cooperation back to the 1951 Treaty Establishing the European Coal and Steel Community and examines the institutional mechanisms relating to peace and stability that have been developed through the years. The creation of the European External Action Service under the Treaty of Lisbon in 2007 emerges as a significant recent development in making EU external action more coherent and effective. The author concludes that the EU's record in conflict transformation remains mixed. In the context of the EU's engagement with the Kurdish conflict in Turkey, the author suggests that although the

accession process has incentivised wide-ranging reforms in Turkey, its democratisation project remains unfinished. As little progress is being made on the path to accession and without a clear timeframe for membership, the author argues that a recalibration of EU-Turkey relations is required, which could perhaps be used to incentivise a renewed reform process domestically.

DPI wishes to thank the author for this engaging review of the EU's role in conflict transformation generally and how it has dealt with the Kurdish conflict more specifically. The views and opinions expressed in the report remain those of the author and do not necessarily reflect the official position of DPI.

Sincerely,

Kerim Yıldız

Chief Executive Officer

Democratic Progress Institute

SUMMARY

This report, prepared by Dr Edel Hughes, senior lecturer in law at Middlesex University London, tracks the development of the EU's origins as a small economic coalition to a significant global actor engaged in conflict prevention, resolution, post-conflict peacebuilding, development assistance, and human rights promotion. The report explores both the policies and actions of the EU in the area of conflict transformation by examining the EU's own claims with regard to its capacity to act as a peacebuilder and the institutional mechanisms in place that lend it support before turning to an assessment of the role the EU has played to date in Turkey's Kurdish conflict.

Section I details the EU's normative claims with regard to conflict transformation and peacebuilding by taking us through the references to peace as a core value of the EU in its foundational treaties. Beginning with the preamble to 1951 Treaty establishing the European Coal and Steel Community, where peace is referenced in every line but one, the maintenance of peace and security is emphasised in each of the Union's core treaties. The author concludes that it is the most recent treaty – the 2007 Treaty of Lisbon – that has had the greatest impact in terms of improving the coherence of the EU's external action and in particular the creation of the European External Action Service (EEAS), now one of the main actors responsible for the EU's response to conflict.

The various institutional mechanisms that aim to contribute to securing and maintaining peace in the Union and beyond form the focus of Section II. In recent years there has been a growing recognition within the EU that effective conflict management requires a more comprehensive approach, one that addresses the underlying causes of instability and conflict as opposed to just the more immediate causes and symptoms of violence. In this regard, the author notes that recent institutional developments, such as the appointment of an EU Foreign Minister, the rationalisation of competences between the European Council and the Eu-

ropean Commission, as well as the post Treaty of Lisbon creation of the EEAS, tasked with coordinating the EU's activities related to peace and security and facilitating more coherent, multi-dimensional, and effective EU action worldwide, all reflect the Union's renewed commitments in the area of peacebuilding and conflict transformation.

Acknowledging that the EU's record in conflict transformation remains mixed, Section III turns to an assessment of how the Kurdish conflict in Turkey has figured in the Union's long relationship with Turkey. Here the author notes that the EU accession process in particular has been instrumental in prompting wide-ranging reforms in Turkey, evidenced by the annual progress reports published by the European Commission concerning Turkey's path to accession. However, with the breakdown of the ceasefire in 2015 and the shelving of the 'solution process' there has been significant backsliding in relation to the reforms that had been instituted as part of the accession process. This is in spite of the Commission's report in 2016 asserting that the settlement of the Kurdish issue through a political process is the only way forward. The author highlights the scathing response by the Directorate for EU Affairs in the Turkish Ministry of Foreign Affairs to criticisms in the 2019 report that Turkey's commitment to the objective of EU accession has not been matched by corresponding measures and reforms, as evidence of the deterioration in the relationship between Turkey and the Union.

In considering whether the EU could do more to promote a resolution to Turkey's Kurdish conflict the author concludes that a recalibration of EU-Turkey relations is required, which could perhaps be used to incentivise a renewed reform process in Turkey. A renewed relationship should recognise that Turkey and the EU are inextricably linked by a decades-long relationship binding them politically and economically that is beneficial to both parties, and on the basis of which the Union may be able to positively influence a resolution to the Kurdish conflict.

THE EU AND CONFLICT TRANSFORMATION: PLAYING A CRUCIAL ROLE? _____ Dr. Edel Hughes

INTRODUCTION

The European Union (EU) has developed from its beginnings as a small economic coalition to a significant global actor engaged in conflict prevention, resolution, post-conflict peacebuilding, development assistance, and human rights promotion. Analysts, as well as EU representatives, assert that there is something unique about the EU that enables it to engage in effective norm promotion, although this is frequently contested by states outside the EU, which reject the imposition of what are viewed as ‘norms’ that are inapplicable to their particular contexts.⁽¹⁾ The centrality of peace is identified as one of five ‘core’ norms of the European Union, alongside the idea of liberty, democracy, the rule of law, and respect for human rights and fundamental freedoms.⁽²⁾ The emphasis on peace as an EU norm undoubtedly goes back to its own origins and was given official recognition in 2012 with the granting of the Nobel Peace Prize, awarded to the Union in acknowledgment of its work for over six decades on “*the advancement of peace and reconciliation, democracy and human rights in Europe*” and for being instrumental “*in transforming most of Europe from a continent of war to a continent of peace.*”⁽³⁾

The activities of the European Union in the area of peacebuilding and conflict transformation now extend beyond its own borders, with conflict prevention, peace building, and mediation central to the EU’s external action. This report aims to explore both the policies and actions of the EU in the area of conflict transformation, as well as its potential in this regard. It begins by examining the EU’s own claims with regard to its capacity to act as a peacebuilder and assess-

(1) See, for example, Tornike Metreveli ‘The EU’s Normative Power – Its Greatest Strength or its Greatest Weakness?’ (2012) *Atlantic Community* 1-13.

(2) Ian Manners ‘Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?’ (2002) 40.2 *Journal of Common Market Studies* 235-258.

(3) See <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2012/press-release/>

ing the institutional mechanisms in place that lend it support. The final section assesses the role it has played to date in Turkey's Kurdish conflict and examines whether and how this could be augmented.

I. THE EU'S NORMATIVE CLAIM: A PEACE PROJECT?

There are a range of claims made by practitioners within the EU, and scholars of it, regarding its unique normative power. These include claims related to its own history as a conflict prevention project, normative and symbolic claims of the EU as a collective of democracies, and material benefits and incentives for joining.⁽⁴⁾ When Javier Solana, then High Representative for the Common Foreign and Security Policy, commented in 2005 that the EU has a responsibility "to work for the 'global common good' [...], a fitting way of describing the EU's global role and ambition,"⁽⁵⁾ he was echoing the prevailing sentiment that the EU, at least since the end of the Cold War, is a dominant and influential international actor. Or, as Smith suggests, the EU can arguably be viewed as the only genuine supranational power in world politics.⁽⁶⁾ If we accept this categorisation, it undoubtedly lends the EU legitimacy as an international power, particularly in its external actions, including in the area of conflict transformation.

The conceptualisation of the EU as a normative power has become prominent in the literature from 2002 onwards with the publication of Ian Manners' assertion that the idea of the EU representing a normative power in world politics is not a "*contradiction in terms*".⁽⁷⁾ Manners, in responding to the critique of the European Community's 'civilian power' in international affairs, which had been published some twenty years earlier, and the adoption of the notion of a 'military power' in the intervening period, uses the case study of the EU's attempts at promoting the abolition of the death penalty internationally as a means of considering the nor-

(4) See, for example, Frank Schimmelfennig, Stefan Engert and Heiko Knobel 'Costs, Commitment, and Compliance. The Impact of EU Democratic Conditionality on Latvia, Slovakia, and Turkey' (2003) 41.3 *Journal of Common Market Studies* 495-517 and Gritta Glücker 'Effectiveness of EU Conditionality in the Western Balkans: Minority Rights and the Fight Against Corruption in Croatia and Macedonia' (2013) 9.2 *Journal of Contemporary European Research* 223-241.

(5) Javier Solana, 'Shaping an Effective EU Foreign Policy' Konrad Adenauer Foundation, Brussels, January 24, 2005.

(6) Michael E. Smith 'Implementation: Making the EU's International Relations Work' in Christopher Hill and Michael Smith (eds) *International Relations and the European Union* (Oxford: Oxford University Press, 2005) 154-175, 171.

(7) Ian Manners 'Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?' (2002) 40.2 *Journal of Common Market Studies* 235-258.

mative power of the EU. He argues that by refocusing the debate away from the question of civil or military power “*it is possible to think of the ideational impact of the EU’s international identity/role as representing normative power*”.⁽⁸⁾ The legitimacy of this normative power appears to stem, at least partly, from the Union’s historical underpinnings: “[T]he creation of Community institutions and policies took place in a context where Europeans were committed to ‘pooling their resources to preserve and strengthen peace and liberty’ (preamble to the Treaty Establishing the European Communities: TEC)”.⁽⁹⁾

For some commentators it is the EU’s commitment to rights and principles that accord with European Convention on Human Rights and United Nations standards and the fact that its external activities are informed by these norms which sets it apart from other polities. In particular, five ‘core’ norms can be identified in the vast array of EU law and policy: the centrality of peace, the idea of liberty, democracy, the rule of law, and respect for human rights and fundamental freedoms.⁽¹⁰⁾ To these core norms Manners adds four ‘minor’ norms, which although contested, comprise social solidarity, anti-discrimination, sustainable development, and good governance. Whilst this may elaborate a normative basis, it is the diffusion of these norms by the EU that, for the author, underlines its normative power. The normative power stems from six factors: contagion – diffusion of norms resulting from unintentional diffusion of ideas from the EU to other actors, e.g. the EU leading by ‘virtuous example’; informational diffusion – stemming from EU policy initiatives, strategic communications, etc.; procedural diffusion – the institutionalisation of a relationship between the EU and a third party; transference – diffusion occurring when the EU exchanges goods, trade, aid, technical assistance with third parties; overt diffusion – occurring as a result of the physical presence of the EU in third states and international organisations; and lastly, the cultural filter – impact of norms in third states and organisations.⁽¹¹⁾

That the EU be recognised as a normative power/norm promoter is of course essential to its project: “[n]ot only is the success of this representation a precondition for other actors to agree to the norms set out by the EU; it also constructs an identity of the EU against an image of others in the ‘outside world,’” thereby affecting not

(8) Ibid, 238.

(9) Ibid, 240.

(10) See Ian Manners ‘Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?’ (2002) 40.2 Journal of Common Market Studies 235-258.

(11) Ibid, 244-5.

only how EU policies deal with outsiders but also the extent to which adherence to its own policies is scrutinised internally.⁽¹²⁾ The extent of the EU's normative power, its uniqueness, or indeed its very existence, is, however, contested. Diez, for example, suggests that the notion of normative power is neither new nor confined to the EU and in this regard compares the EU to the United States⁽¹³⁾ whereas Sijursen argues that the acceptance in some of the literature of the EU as a 'normative' or 'civilian' power aligns so closely to the EU's own description of its international role, that that in itself "*could be enough to set the alarm bells ringing.*"⁽¹⁴⁾ Hyde-Price sees fundamental problems with such "*liberal-idealist*" approaches, including the fact that civilian and normative power is inherently regarded as "*a good thing.*"⁽¹⁵⁾

The representation of the EU playing a distinctive role in global politics where it acts as a "*force for good*" is a move to provide the EU's foreign and security policies with ideological and political legitimacy, but conceptions of the EU, it is argued, as an "*ethical or normative power tend to rest on an assumption that there are cosmopolitan norms and values that transcend the particularist claims of discrete political communities.*"⁽¹⁶⁾ 'Peace' is arguably a value that does this, and it is clear that the EU has self-identified as a project concerned with securing and maintaining peace from its earliest incarnation. The preamble to the 1951 Treaty establishing the European Coal and Steel Community, for example, is explicit in its goal of maintaining peace, in particular through enhancing economic co-operation, and makes reference to upholding peace in every line but one: "*Considering that world peace may be safeguarded only by creative efforts equal to the dangers which menace it; [c]onvinced that the contribution which an organized and vital Europe can bring to civilization is indispensable to the maintenance of peaceful relations;[...] [d]esirous of assisting through the expansion of their basic production in raising the standard of living and in furthering the works of peace; [r]esolved to substitute for historic rivalries a fusion of their essential interests; to establish, by creating an*

(12) Ian Manners and Thomas Diez 'Reflecting on Normative Power Europe' in Felix Berenskoetter and Michael J. Williams (eds) *Power in World Politics* (New York: Routledge, 2007) 173-188, 174.

(13) Thomas Diez 'Constructing the Self and Changing Others: Reconsidering Normative Power Europe' (2005) 33.3 *Millennium: Journal of International Studies*, 613-36.

(14) Helene Sijursen 'The EU as a 'normative' power: how can this be?' (2006) 13.2 *Journal of European Public Policy* 235-251, 235.

(15) Adrian Hyde-Price 'Normative power Europe: a realist critique' (2006) 13.2 *Journal of European Public Policy* 217-234.

(16) Adrian Hyde-Price 'A Tragic Actor? A Realist Perspective on 'Ethical Power Europe' (2008) 84.1 *International Affairs* 29-44, 33.

economic community, the foundation of a broad and independent community among peoples long divided by bloody conflicts; and to lay the bases of institutions capable of giving direction to their future common destiny;[...]"⁽¹⁷⁾ The preamble to the Treaty of Rome, as well as aiming to "*lay the foundations for an ever-closer union among the peoples of Europe*", also resolves to "*preserve and strengthen peace and liberty*" and in Article 224 specifically requires Member States to consult with each other in the event of them being unable "*to carry out obligations it has accepted for the purpose of maintaining peace and international security.*"⁽¹⁸⁾

The emphasis on peace continued with the agreement of the Maastricht Treaty in 1992, one of the most significant aspects of which was the development of the common foreign and security policy (CFSP). One of the objectives of the CFSP, which arguably paved the way for the development of a more cohesive EU policy in the area of peace and security, is to "*preserve peace and strengthen international security, in accordance with the principles of the United Nations Charter as well as the principles of the Helsinki Final Act and the objectives of the Paris Charter.*"⁽¹⁹⁾ However, it is the 2007 Treaty of Lisbon that has had the greatest impact in terms of improving the coherence of the EU's external action and in particular the creation of the European External Action Service (EEAS), now one of the main actors responsible for the EU's response to conflict and discussed below.⁽²⁰⁾

II: INSTITUTIONAL CONTRIBUTIONS TO PEACE AND STABILITY

The 2019 Global Peace Index shows Europe retaining its position as the most peaceful region in the world, recording a small improvement in peacefulness after several years of deterioration. The report notes that 22 of the 36 European countries recorded improvements in 2018, with the largest improvements occurring for political terror, terrorism impact, refugees and IDPs, and homicide rate indicators but cautions that despite these improvements, the broader political environment in Europe remains uncertain, and resurgent nationalism and terrorism remain significant threats to peace.⁽²¹⁾ The EU, according to many commentators – and recognised by the Norwegian Nobel Committee, as noted above – deserves some credit

⁽¹⁷⁾ Treaty establishing the European Coal and Steel Community, signed in Paris, 18 April 1951.

⁽¹⁸⁾ Treaty establishing the European Economic Community, signed in Rome, 25 March 1957.

⁽¹⁹⁾ Treaty on European Union, signed in Maastricht, 7 February 1992, Title V, Article J.1

⁽²⁰⁾ Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed in Lisbon, 13 December 2007.

⁽²¹⁾ See 'Global Peace Index 2019: Measuring Peace in a Complex World' Institute for Economics and Peace, Sydney, June 2019, 6.

for this. Through promoting the integration of economies and national political systems, the EU has helped maintain peace and stability on the continent.⁽²²⁾ It is “institutionally programmed to favour peace and not the use of military force” and “signals a pacific intent” although Williams, in making this argument, suggests that it leaves the challenges of confronting violence directly to other organisations, in particular, NATO.⁽²³⁾

Prior to examining the institutional mechanisms that the EU has put in place in the area of conflict transformation, it is worth noting that for many years, the Union has sought to address the structural factors that can arguably decrease the risk of conflict outbreak. It has done this in a number of ways, with the aim of promoting democracy, good governance, and respect for human rights and the rule of law, and from relatively early on in its project. Williams has noted in this regard that even though in its early incarnations, the EU was originally presented as an economic entity, “its wider ambitions required that a human rights discourse be deployed as a necessary ideological addition to its ‘proto-constitution’.” *In conjunction with other concepts, such as democracy and the rule of law, the discourse of human rights was identified as providing both the ethical direction for the Community’s actions and the constraints upon its interference in the sovereignty of its Member States. The language of human rights was thus used to authenticate the Community as a site of governance.*⁽²⁴⁾ In practical terms, this has meant that the EU has employed a range of measures such as sanctions, linking development aid with rights protection and freezing aid where this is not complied with, the insertion of human rights clauses in trade co-operation and partnership agreements, as well as the stipulation of basic standards in the area of human rights and the rule of law that acceding states must meet.⁽²⁵⁾

In recent years, there has been a growing recognition within the EU that effective conflict management requires a more comprehensive approach, one that addresses the underlying causes of instability and conflict as opposed to just the more immediate causes and symptoms of violence.⁽²⁶⁾ Even prior to the Lisbon Treaty

(22) See Martti Ahtisaari ‘The Role of the European Union in Conflict Resolution’ (2017) 4.2 Journal of Mediation and Applied Conflict Analysis 628-632.

(23) Andrew Williams ‘What has the EU ever done for us? Peace’ Lacuna Magazine, 9 May 2016.

(24) Andrew Williams EU Human Rights Policies: A Study in Irony (Oxford: OUP, 2005) 129.

(25) For discussion of the impact of these measures, see Emma Johansson et al ‘A New Start for EU Peacemaking: Past Record and Future Potential’ (2008) Uppsala Department of Peace and Conflict Research Paper No. 7.

(26) Fraser Cameron ‘The European Union and Conflict Prevention’ in Albrecht Schnabel and David Carment (eds) Conflict Prevention: From Rhetoric to Reality (US: Lexington Books, 2004) 207-221.

though, measures such as the Göteborg Programme for the Prevention of Violent Conflicts, adopted in 2001, signalled a commitment to pursue conflict prevention as a key objective of the EU's external relations. The Göteborg Programme highlighted the need for a cooperative approach to address the root causes of conflict and emphasised the distinction between structural or long-term prevention and direct prevention or crisis-management and was followed by the adoption of conflict prevention as a strategic priority in the 2003 European Security Strategy, which provided the conceptual framework for the Common Foreign and Security Policy (CFSP), including what would later become the Common Security and Defence Policy (CSDP).⁽²⁷⁾ Prevention, as Claes notes, was “*gradually ‘mainstreamed’ into EU development, trade and enlargement policies.*”⁽²⁸⁾ Reviewing the Göteborg Programme ten years after its introduction, however, Duke gives it a “*mixed score card*”. In terms of the positives, he notes that the programme has raised awareness of conflict prevention, has engendered widespread support in the EU institutions and among the Member States to boost efforts to prevent conflict, and has been bolstered by other policy documents, such as the December 2003 European Security Strategy mentioned above, the European Neighbourhood Policy in 2004, the European Consensus on Development in 2005, as well as other policy documents.⁽²⁹⁾ Criticisms of the Göteborg Programme include the lack of specification about who should assume prime responsibility for conflict prevention, as well as the lack of accountability for any failure to reach the goals specified in the document.⁽³⁰⁾ Duke points to four issues in particular that he sees as weaknesses of the programme ten years after its introduction. These include a lack of coherence around the very meaning of conflict prevention in the EU context; inadequate coordination between the different EU ‘pillars’ dealing with conflict prevention; structural deficiencies which made it difficult to address longer term policies aimed at tackling the fundamental causes of conflict due to a concentration on short to medium term goals such as early warning and crisis management mechanisms; as well as remaining work to be done in developing the relationships between the EU and key conflict prevention partners, such as the UN.⁽³¹⁾

(27) See Jonas Claes ‘EU Conflict Prevention Revisited: The New European External Action Service’ (2011) Peace brief 93, US Institute of Peace.

(28) Ibid.

(29) Simon Duke ‘The EU and Conflict Prevention: a ten year assessment’ (2011) FriEnt, available at https://www.frient.de/fileadmin/user_upload/FriEnt-Dokumente/FriEnt_Essay_series_EU.pdf

(30) Ibid.

(31) Ibid.

The EU, according to Article 3(1) of the Treaty on European Union aims to “*promote peace, its values and the well-being of its peoples*”⁽³²⁾ and to “*preserve peace, prevent conflicts and strengthen international security*” (Article 21(2)). Institutional developments, in particular prompted by the Lisbon Treaty, such as the appointment of an EU Foreign Minister, the rationalisation of competences between the European Council and the European Commission, as well as the post Treaty of Lisbon creation of the European External Action Service (EEAS), tasked with coordinating the EU’s activities related to peace and security and facilitating more coherent, multi-dimensional, and effective EU action worldwide, all reflect the Union’s renewed commitments in the area of peacebuilding and conflict transformation. The Treaty specifically provided for the creation of the EEAS in its article 27(3): “[i]n fulfilling his mandate, the High Representative shall be assisted by a European External Action Service. This service shall work in cooperation with the diplomatic services of the Member States and shall comprise officials from relevant departments of the General Secretariat of the Council and of the Commission as well as staff seconded from national diplomatic services of the Member States. The organisation and functioning of the European External Action Service shall be established by a decision of the Council. The Council shall act on a proposal from the High Representative after consulting the European Parliament and after obtaining the consent of the Commission.” Pomorska and Vanhoonacker identify the following norms in terms of the relationship between the Member States and the new structures in the area of conflict transformation: “*close cooperation with the EEAS and following from this the obligation to restrain from actions that are contrary to those implemented by the HR (High Representative) and the EEAS; the obligation to share information with the EEAS (both in Brussels and abroad); abstaining from influencing staff of one’s own nationality along own national interests.*”⁽³³⁾ In practice, however, Member States still conduct their own national foreign policies through their own national diplomacies and have divergent views on what the role of the EEAS should be and what their own relations with the service should entail.⁽³⁴⁾

The motivation behind the creation of the EEAS largely stemmed from the perceived incoherence of European Union external policy. At an institutional level, the EU’s external affairs were split between the intergovernmental Common For-

⁽³²⁾ Treaty on European Union, Art. 3(1), as amended by the Lisbon Treaty.

⁽³³⁾ Karolina Pomorska and Sophie Vanhoonacker ‘Resisting the European External Action Service’ (2015) 20 European Foreign Affairs Review 21-37, 24.

⁽³⁴⁾ Ibid, 26.

eign and Security Policy (CFSP) and the European Security and Defence Policy (ESDP) on the one hand, and on the other, Community policies such as neighbourhood, development, and external trade. The fact that these policies were developed independently of each other resulted in a lack of coherence, which the EEAS was designed to overcome by bridging all areas of EU external action, at the global and regional levels, both structurally and in decision-making. Echoing the aims of the EU outlined in the Treaty on European Union, peacebuilding and conflict prevention are “*at the heart of EEAS action.*”⁽³⁵⁾ It has a Directorate of Security and Conflict Prevention and, within it, a Peacebuilding, Conflict Prevention and Mediation Unit. External action for the prevention of conflicts is, according to the EEAS, based on early identification of risk of violent conflict and closing the gap to early action; improved understanding of conflict situations (root causes, actors, and dynamics); enhanced identification of the range of options for EU action; conflict-sensitive programming of external assistance.⁽³⁶⁾ The EU Conflict Early Warning System is described as “*a risk management tool for upstream conflict prevention [...] address[ing] conflict risks before they lead to violence [...] designed to close the gap between early warning and early action by engaging EU staff across headquarters and in-country in a joint assessment process that incorporates specific recommendations and follow-up for action.*”⁽³⁷⁾ The EU also promotes the systematic use of conflict analysis, notably in fragile and conflict prone countries.

With regard to mediation and dialogue, mediation is described as “*part of the EU’s on-the-ground preventive diplomacy and is a component of the EU’s conflict prevention and peace-building toolbox for conflict countries.*”⁽³⁸⁾ The EU has also developed its own mediation support capacity, based on the Concept on Strengthening EU Mediation and Dialogue Capacities, adopted in November 2009, which provides a policy basis for EU engagement in the area of mediation and dialogue and makes concrete proposals on how to strengthen the Union’s capacity and support to the EU and EU-backed mediators.⁽³⁹⁾ Mediation, defined in the Concept as “*a way of assisting negotiations between conflict parties and transforming conflicts*” aims to enable the parties to the conflict to reach an agreement deemed acceptable to all.⁽⁴⁰⁾ The role of the EU as an actor in mediation is supported by a num-

(35) See ‘Conflict Prevention, Peace building and Mediation’ European External Action Service, 15 June 2017.

(36) Ibid.

(37) Ibid.

(38) See ‘Conflict Prevention, Peace building and Mediation’ European External Action Service, 15 June 2017.

(39) Concept on Strengthening EU Mediation and Dialogue Capacities, Council of the European Union, Brussels, 10 November 2009, 1.

(40) Ibid, 1-2.

ber of guiding principles including coherence, comprehensiveness, assessment of risks, transitional justice and human rights, and promoting the participation of women.⁽⁴¹⁾ EU Special Representatives are frequently engaged in mediation efforts, alongside EU Delegations and Common Security and Defence Policy (CSDP) missions. These can range from high political level mediation meetings to political facilitation and confidence building. The EU is also active in dialogue processes involving civil society organisations at grassroots levels, in particular through the Instrument contributing to Stability and Peace, the EU's financial instrument to respond quickly and flexibly to conflicts and crisis, which provides funding for short and mid-term actions on conflict prevention, crisis response, and peace-building around the world, and longer term-assistance to projects linked to global and trans-regional threats.⁽⁴²⁾ The EEAS's "*Conflict prevention, Peace building and Mediation Instruments Division*" supports geographic services, EU Delegations, EU Special Representatives and EEAS senior management charged with taking decisions in the pursuit of peace, peace mediation, and conflict prevention. The aim of the Mediation Support Team is to promote the use of mediation and dialogue as a tool of first response to emerging and ongoing crisis.⁽⁴³⁾

Evaluating the success or otherwise of the EEAS just nine years after its formation in 2010 runs the risk of being labelled premature, but there is evidence to suggest that it has made significant progress in presenting more coherent and effective EU external action. The first major review of its work, conducted in 2013 by the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy and the EEAS, made a number of proposals that would enhance the coordinating role and capacity of the High Representative and the EEAS over EU external policies and clarify the division of labour between the EEAS and the European Commission.⁽⁴⁴⁾ These short and medium term recommendations related to the organisation, functioning, and staffing of the EEAS.⁽⁴⁵⁾ In 2015, the High Representative presented a progress report on the implementation of the review, which outlined the changes that had been implemented in the structure and organisation of the EEAS and in the enhanced role of the High Representative as Vice-President of

(41) See further Concept on Strengthening EU Mediation and Dialogue Capacities, Council of the European Union, Brussels, 10 November 2009, 6-9.

(42) See 'Instrument contributing to Stability and Peace' European External Action Service, 3 May 2016.

(43) 'Conflict Prevention, Peace building and Mediation' European External Action Service, 15 June 2017.

(44) Raphaëlle Faure, Mikaela Gavvas, and Simon Maxwell 'The Review of the European External Action Service: A Commentary on the Report' Overseas Development Institute, September 2013.

(45) The 2013 review is available in full here: [http://europeanmemoranda.cabinetoffice.gov.uk/files/2014/04/External_action_service_EEAS_Review_July_2013\).pdf](http://europeanmemoranda.cabinetoffice.gov.uk/files/2014/04/External_action_service_EEAS_Review_July_2013).pdf)

the Commission. As well as ongoing work in these areas, the report highlighted specific initiatives in ensuring the optimal use of human and financial resources and in further reorganising the EEAS to improve the coherence and effectiveness of the departments responsible for security policy, crisis management, and the common security and defence policy, aimed at the “*streamlining of decision-making and clarified reporting lines which should improve the responsiveness of the EU’s crisis response instruments and improved coherence with the wider political goals.*”⁽⁴⁶⁾ There are further challenges that the EEAS, and the EU more broadly, need to meet in the area of conflict transformation, in particular around the issue of climate change and conflict. Gouvy argues that the EU needs to strengthen its conflict prevention strategy, build institutional capacity, and revamp its early warning system, as a means of beginning to address this complex issue.⁽⁴⁷⁾

III: PEACE PROMOTION IN PRACTICE? THE EU AND THE KURDISH CONFLICT IN TURKEY

Although the institutional mechanisms for conflict prevention and peace promotion have undoubtedly been strengthened in recent years, the EU’s record in conflict transformation remains mixed. Assessing the EU’s experience of military conflict management, for example, Rodt concludes that there is room for improvement and identifies a gap between rhetoric and reality.⁽⁴⁸⁾ In fact, as Juncos and Blockmans outline, the EU still faces four key challenges that affect its practice: bridging the early warning-response gap; fostering cooperation with other international partners; enhancing civil–military coordination in conflict prevention and peacebuilding; and how to ensure local ownership.⁽⁴⁹⁾ In assessing the role of the EU in Georgia, for example, Harpaz argues that the EU should pursue a more proactive conflict resolution policy⁽⁵⁰⁾ as its “*long-standing commitment to conflict resolution in Georgia has not led to the resolution of the disputes over the breakaway republics of Abkhazia and South Ossetia, let alone to the prevention of armed*

(46) Report of the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy of 22 December 2015 to the Council on Implementing the EEAS Review, HR(2015) 170, Brussels, 11 January 2016, 7.

(47) Constantin Gouvy ‘It’s time for the EU to adapt its conflict prevention policy to climate change’ LSE European Politics and Policy (EUROPP) Blog, 16 February 2018.

(48) See Annemarie Peen Rodt *The European Union and military conflict management: Defining, evaluating and achieving success* (London: Routledge, 2014).

(49) Ana E. Juncos and Steven Blockmans ‘The EU’s role in conflict prevention and peacebuilding: four key challenges’ (2018) 4:2-3 *Global Affairs*, 131-140, 132.

(50) Guy Harpaz ‘The Causes of the EU’s Ineffectual Contribution to Resolution of the Abkhazian and South Ossetian Conflicts’ (2017) 22.2 *Eur. Foreign. Aff. Rev.* 253.

conflicts.”⁽⁵¹⁾ However, there are positive instances of EU involvement in conflict transformation too. In the Kosovo-Serbia dispute, for example, it is suggested that the EU played a crucial role in normalizing relations between Kosovo and Serbia and in resolving a range of outstanding political disputes.⁽⁵²⁾ The ongoing debates around Brexit in the UK and beyond have also served as a reminder of the importance of the EU to peace in Ireland, a fact largely ignored in the referendum campaign of 2016. The EU’s contribution to peace in Ireland goes beyond the facilitation of an open border and the numerous EU funded programmes; its significance also stems from the leverage that comes from the economic benefits that members can derive from the EU and the losses that a suspension or cessation of membership might bring.⁽⁵³⁾

In considering the impact that the EU has had on the Kurdish conflict in Turkey, it is perhaps worth bearing in mind Tocci’s assertion that the “*relevant parameters of impact and effectiveness are [...] not whether the EU has succeeded in promoting peace, but rather the extent and manner in which EU contractual relations have contributed to conflict resolution by influencing the incentives on offer to conflicting parties.*”⁽⁵⁴⁾ This is particularly relevant in Turkey’s case as EU-Turkey relations, and in particular the EU accession process, have incentivised quite wide ranging reforms in Turkey. Although the extent to which resolution of the Kurdish conflict in Turkey has featured as an explicit aspect of accession conditionality is questionable, the conflict and the measures taken by the Turkish State in attempting to contain the conflict have served as an important backdrop to Turkey’s long-running EU accession bid, not least because of the challenges posed by a State with an ongoing violent conflict within its borders joining the Union. The political criterion of the Copenhagen Criteria requires EU applicant states to provide for stability of institutions guaranteeing democracy, the rule of law, human rights, and respect for and protection of minorities,⁽⁵⁵⁾ with which the State’s compliance is audited on an annual basis by the European Commission. EU actors, as Tocci has noted, “*have had a long-standing interest in Turkey’s democracy and*

(51) Guy Harpaz ‘The European Union’s Conflict-Resolution Policy in Georgia: The Way Forward’ European Foreign Affairs Review (2018) 23.2 Eur. Foreign. Aff. Rev. 243–262, 260.

(52) See Gëzim Visoka and John Doyle ‘Neo-Functional Peace: The European Union Way of Resolving Conflicts’ (2016) 54.4 Journal of Common Market Studies 862–877.

(53) See Johannes Karreth ‘How will Brexit shape conflict resolution between the UK and other European countries?’ LSE Brexit Blog, 18 September 2018.

(54) Nathalie Tocci ‘The EU and Conflict Resolution in Turkey and Georgia: Hindering EU Potential Through the Political Management of Contractual Relations’ (2008) 46.4 Journal of Common Market Studies 875–897, 881.

(55) European Council in Copenhagen, 21–22 June 1993, Conclusions of the Presidency, SN180/1/93 Rev 1, 13.

human rights, its internal stability and its foreign policy orientation, i.e. all issues which have been influenced by the Kurdish question. The EU's specific concern with Turkey's Kurds has also been fed by the Kurdish Diaspora in Europe, which since the 1990s has activated itself to put the Kurdish question on the European agenda. Fears of rising Kurdish and Turkish immigration further magnified EU interests in a peaceful stabilization of the Kurdish question. Finally and most recently, EU interests have resurfaced with the resumption of PKK violence in Turkey, the war in Iraq, the demography and status of the oil-rich city of Kirkuk, and the role of the Iraqi Kurds in the survival or dissolution of the country."⁽⁵⁶⁾ Additionally, we could also now perhaps include on Tocci's list of EU concerns vis-à-vis the Kurdish question in Turkey the place of Kurds in any eventual settlement to the conflict in Syria, Turkey's military involvement in Syria, and the continuing impact of the situation there on any potential resolution to Turkey's Kurdish conflict.

In its first annual report in 1998 on Turkey's progress towards accession, the Commission highlighted the importance of finding a "civil, non-military" solution to the conflict in the southeast.⁽⁵⁷⁾ Subsequent progress reports have tended to adopt a broader approach to the discussion of human/minority rights in the southeast of the country without providing specific recommendations on the conflict. The 2015 report, however, published following the suspension of the settlement process that had been ongoing since 2013, details the violent attacks perpetrated by the PKK as well as the actions taken in response by the Turkish government and states that it was "imperative that the Kurdish peace process resumes." The Commission noted that "[i]t remains the best opportunity in a generation to solve a conflict that has claimed far too many lives. The new government needs to give priority to making progress towards democratisation and reconciliation."⁽⁵⁸⁾ The progress report published in the aftermath of the attempted military coup in 2016 understandably gives a lot of attention to the measures adopted in its wake but in relation to the Kurdish conflict repeats the assertion that "the settlement of the Kurdish issue through a political process is the only way forward" and notes that a "sustained political solution to the Kurdish issue is urgently needed."⁽⁵⁹⁾ In June 2018 the General Affairs Council stated that Turkey's accession negotia-

(56) Nathalie Tocci *The EU and Conflict Resolution: Promoting Peace in the Backyard* (Routledge London 2007) 53.

(57) European Commission 'Regular Report on Turkey's Progress Towards Accession' (1998) 53.

(58) Commission Staff Working Document Turkey 2015 Report, Brussels, 10 November 2015, 24.

(59) Commission Staff Working Document Turkey 2015 Report, Brussels, 9 November 2016, 6, 12.

tions “have effectively come to a standstill, no further chapters can be considered for opening or closing and no further work towards the modernisation of the Customs Union can be currently foreseen”, which remains the case, as outlined in the most recent report on Turkey’s accession progress.⁽⁶⁰⁾ The report is critical of the perceived failures by Turkey to implement the necessary reforms, noting that the Turkish government’s “repeated commitment to the objective of EU accession has not been matched by corresponding measures and reforms since then, and the EU’s serious concerns on continued negative developments in rule of law, fundamental rights and the Judiciary have not been addressed.”⁽⁶¹⁾

The report highlights “serious backsliding” in terms of human and fundamental rights, and with regard to the situation in the east and southeast of Turkey in particular, it notes that it “continued to be challenging despite an improved security environment.”⁽⁶²⁾ Acknowledging that the government has “a legitimate right to fight terrorism”, it is, however, “also responsible for ensuring that this is done in accordance with the rule of law, human rights and fundamental freedoms. Anti-terror measures need to be proportionate.”⁽⁶³⁾ The Directorate for EU Affairs in the Turkish Ministry of Foreign Affairs responded to the Commission’s report by highlighting that whilst it would “carefully note the consistent and reasonable criticism” in the report and “use it in the reform process in a constructive way”, it was not willing to accept “unfair and disproportionate criticisms” and suggested that the EU was unable to be impartial when it came to assessing the situation in Turkey due to “prejudices arising from its internal problems.”⁽⁶⁴⁾ One area where Turkey is deemed to have made “good progress” is in the area of migration and asylum policy as it “remained committed to the effective implementation of the March 2016 EU-Turkey statement.”⁽⁶⁵⁾ This refers to the deal concluded by Turkey and the EU in March 2016, which effectively outsourced responsibility for controlling the flow

⁽⁶⁰⁾ Commission Staff Working Document Turkey 2019 Report, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 2019 Communication on EU Enlargement Policy, Brussels, 29 May 2019, 3.

⁽⁶¹⁾ Ibid, 3.

⁽⁶²⁾ Ibid, 17.

⁽⁶³⁾ Ibid.

⁽⁶⁴⁾ Ministry of Foreign Affairs Directorate for EU Affairs, Press Statement on the 2019 Country Report on Turkey by the European Commission, available at https://www.ab.gov.tr/press-statement-on-the-2019-country-report-on-turkey-by-the-european-commission_51671_en.html

⁽⁶⁵⁾ Commission Staff Working Document Turkey 2019 Report, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 2019 Communication on EU Enlargement Policy, Brussels, 29 May 2019, 6.

of migrants to the EU to Turkey and provided that “[a]ll new irregular migrants crossing from Turkey into Greek islands as from 20 March 2016 will be returned to Turkey.”⁽⁶⁶⁾ The deal stipulated that migrants arriving in the Greek islands would be registered and have their applications for asylum processed by the Greek authorities but those not applying for asylum or those whose applications have been deemed unfounded or inadmissible would be returned to Turkey, the cost of which would be borne by the EU. For every Syrian being returned to Turkey from the Greek islands, another Syrian would be resettled from Turkey to the EU taking into account the UN Vulnerability Criteria with Turkey agreeing to “take any necessary measures to prevent new sea or land routes for illegal migration opening from Turkey to the EU, and [...] cooperate with neighbouring states as well as the EU to this effect.”⁽⁶⁷⁾ The remainder of the statement provides an indication as to how Turkey would benefit from the deal, which along with financial support, includes a commitment to continuing work on upgrading the Customs Union, a commitment to “re-energise the accession process” and a commitment to “work with Turkey in any joint endeavour to improve humanitarian conditions inside Syria, in particular in certain areas near the Turkish border which would allow for the local population and refugees to live in areas which will be more safe.”⁽⁶⁸⁾

The conditionality requirements or ‘carrot and stick’ approach employed by the EU with states that are candidates for membership is generally credited with prompting widespread domestic reforms.⁽⁶⁹⁾ In Turkey’s case, this is certainly true in the domestic political and economic spheres during the early period of AKP governance, although it has been argued that the reform process was in fact instrumentalised by the AKP in order to “consolidate its power domestically and act with enhanced legitimacy”⁽⁷⁰⁾ with less regard for implementing much needed reforms than for maintaining political power. Regardless of whether we accept this characterisation and bearing in mind that the latter part of AKP rule is notable for regression rather than progress in terms of human rights protections, the Kurdish question has been used as a vehicle for broader democratisation in Turkey,⁽⁷¹⁾ a project that remains

(66) Council of the European Union EU-Turkey Statement, 18 March 2018.

(67) Ibid.

(68) Ibid.

(69) See generally Karen E. Smith ‘The Evolution and Application of EU Membership Conditionality’ in Marise Cremona (ed.) *The Enlargement of the European Union* (OUP: Oxford, 2003).

(70) Münevver Cebeci ‘De-Europeanisation or Counter-Conduct? Turkey’s Democratisation and the EU’ (2016) 21.1 *South European Society and Politics* 119-132, 126.

(71) See Kathleen Cavanaugh and Edel Hughes ‘A Democratic Opening?: The AKP and the Kurdish Left’ (2015) 12.1 *Muslim World Journal of Human Rights* 53-74.

unfinished. Tocci, for example, suggests that the EU had a positive impact on Turkey's Kurdish question, particularly between 1999 and 2005 as most of Turkey's Kurds embraced the goal of a democratic Turkey in which Kurdish citizens could enjoy individual and minority rights: "[t]he debilitating effect of Öcalan's capture on the PKK dovetailed with the perceived opportunities embedded in Turkey's accession course in 1999. This created a discursive context for Kurdish actors to redefine their aims, shifting away from separatism and violence and towards a democratic and rights based solution within EU candidate Turkey. Likewise, Ankara, spurred by the EU in the run-up to the opening of accession negotiations between 2000 and 2005, passed a set of wide-ranging political reforms, which granted greater rights and freedoms to all citizens, including the Kurds. The accession process provided the framework and added the incentives to reconcile the competing claims of the Turkish state and its Kurdish population."⁽⁷²⁾

Given that there has been little progress on the path to achieving EU membership in recent years, the migrant deal concluded between Turkey and the EU in 2016, discussed above, in a sense gave new impetus to reassessing the relationship between the bloc and Turkey. But the good will engendered by the deal appeared to dissipate rather quickly, and apart from the financial aspects of the deal, it is difficult to see how Turkey has benefitted from it to any great extent. In December 2016, the Commission proposed to modernise the Customs Union and to further extend the bilateral trade relations to areas such as services, public procurement, and sustainable development but the Council has not yet adopted the mandate.⁽⁷³⁾ The critical stance of the Commission demonstrated in their progress reports of recent years notwithstanding, it has been suggested that a new customs deal would be mutually beneficial. Ögütçü and Jones have argued that the customs union "*should now be the centerpiece of a fresh, frank renewal of EU-Turkey ties, based on realpolitik and shared interests.*"⁽⁷⁴⁾ Although it is evident that discussions on the modernization of the Customs Union will not begin until the backsliding in terms of human rights and the rule of law is addressed, it has been argued that it is unclear what is formally required from Turkey in order for the Council to sanction the start

⁽⁷²⁾ Nathalie Tocci 'The EU and Conflict Resolution in Turkey and Georgia: Hindering EU Potential Through the Political Management of Contractual Relations' (2008) 46.4 *Journal of Common Market Studies* 875-897, 881-2 (notes omitted).

⁽⁷³⁾ See 'Enhancement of EU-Turkey bilateral trade relations and modernisation of the EU-Turkey Customs Union', available at https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/turkey/index_en.htm

⁽⁷⁴⁾ Mehmet Ögütçü and Stephen Jones 'Upgraded customs union should serve as bedrock of EU-Turkey ties' 14 February 2018, published at <https://www.euractiv.com/section/global-europe/opinion/upgraded-customs-union-should-serve-as-bedrock-of-eu-turkey-ties/>

of the negotiations. “A practical option”, Pierini suggests, “would be for the EU to specify how a return to a decent level of the rule of law would help unblock the negotiations.”⁽⁷⁵⁾ The pace of discussions on visa liberalisation, also promised as part of the migrant deal in 2016, has likewise been slow. In its May 2019 report the European Commission noted that the visa liberalisation dialogue continued and that Turkey had established seven working groups to carry out technical work on the outstanding benchmarks of the visa liberalisation dialogue, namely the fight against corruption, judicial cooperation in criminal matters, cooperation with Europol, data protection legislation, anti-terrorism legislation, the EU-Turkey readmission agreement, and biometric passports.⁽⁷⁶⁾ No progress, however, had been made in the harmonisation of the Turkish visa policy with the EU visa policy and the report notes that Turkey should take further steps to ensure full alignment with the EU visa policy.⁽⁷⁷⁾

Turkey-EU relations are arguably further complicated at the time of writing due to the Turkish military action in northeast Syria. Counterterrorism cooperation is always high on the agenda between the EU and Turkey but although the PKK is on the EU list of proscribed terrorist organisations, the YPG is not. The EU was strident in its criticism of Turkey’s action in Syria in October 2019; at a meeting of its foreign ministers in Luxembourg, the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy stated that the Council condemned Turkey’s action unanimously, stressing that Turkey’s incursion “*seriously undermines the stability and the security of the whole region, resulting in more civilians suffering and further displacement and severely hindering access to humanitarian assistance.*”⁽⁷⁸⁾ The conclusions stated: “*[t]he EU condemns Turkey’s military action which seriously undermines the stability and the security of the whole region, resulting in more civilians suffering and further displacement and severely hindering access to humanitarian assistance. It makes the prospects for the UN-led political process to achieve peace in Syria far more difficult. It also significantly undermines the progress achieved so far by the Global Coalition to defeat Da’esh, stressing that Da’esh remains a threat to European security as well as Turkey’s, regional and international security. The European Union remains committed to the unity, sovereignty*

(75) Marc Pierini ‘Options for the EU-Turkey Relationship’ Carnegie Europe, 3 May 2019.

(76) Commission Staff Working Document Turkey 2019 Report, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 2019 Communication on EU Enlargement Policy, Brussels, 29 May 2019, 49.

(77) Ibid.

(78) See ‘Syria: EU condemns Turkey’s military action’ European External Action Service, 14 October 2019.

and territorial integrity of the Syrian state. These can be assured only through a genuine political transition in line with UNSCR 2254 and the 2012 Geneva Communiqué, negotiated by the Syrian parties within the UN-led Geneva process.”⁽⁷⁹⁾ Turkey, for its part, had pre-empted the EU criticism, with President Erdoğan telling a meeting of his AK Party colleagues that his critics “*are not honest*” and that he would open the door to Europe for 3.6 million Syrian refugees currently in Turkey if European countries label Turkey’s military incursion in Syria as an occupation.⁽⁸⁰⁾

CONCLUSION: CAN THE EU DO MORE?

The institutional reforms prompted by the Treaty of Lisbon have provided the EU with the tools required to take a more proactive approach in the area of conflict transformation. Johansson *et al* make a number of recommendations as to how the EU can best utilise these tools, which include focusing on constructive peace engagements, making use of and developing crisis management capacities, strengthening performance in peacekeeping, promoting democracy and human rights through, *inter alia*, the use of sanctions and conditionality, and drawing on the competence of the entire Union to strengthen its capacity for analysis and action.⁽⁸¹⁾ The practical application of these tools to date, however, reveals mixed results; whilst we can point to examples where the EU has had a positive impact on conflict affected settings, other situations, like the Kurdish conflict in Turkey suggest that the EU could do more in leveraging its influence.

Much has been written in recent years about the deteriorating relationship between Turkey and the EU. Both the bloc and Turkey have been beset by various crises – economic and political – and both have certainly been affected by the war in Syria and the largest mass movement of refugees since World War II, a phenomenon that, in the short-term at least, appears to be at the centre of EU-Turkey relations. Given the tone and content of the most recent report from the European Commission on Turkey’s accession prospects, accession does not seem like a viable prospect in the short or medium term. As Janning has recently suggested, what is more likely is a continuing relationship based on the “*enlightened self-interests of both sides*.”⁽⁸²⁾ How then might the EU do more to promote a peaceful settlement to

⁽⁷⁹⁾ See Council of the European Union, Press Release: ‘North East Syria: Council adopts conclusions’, 14 October 2019.

⁽⁸⁰⁾ See ‘Turkey threatens EU critics with open border as Syria conflict intensifies’ Euronews 10 October 2019.

⁽⁸¹⁾ Emma Johansson *et al* ‘A New Start for EU Peacemaking: Past Record and Future Potential’ (2008) Uppsala Department of Peace and Conflict Research Paper No. 7. 48-50.

⁽⁸²⁾ Josef Janning ‘Transactional by Default: EU-Turkey Relations in Search of a New Rationale’ Turkish Policy Quarterly 1 June 2018.

the Kurdish question in Turkey? Arguably, greater efforts could have been made during the 'reformist' period of the early 2000s when the EU might have had more leverage and concomitantly could have incentivised further domestic reforms with deeper progression on the path to accession. That reform fatigue in the absence of discernible progress towards membership was setting in was reflected in the statement made by the then Foreign Minister, Ali Babacan, in 2008, who suggested that without a clear target date for membership, there was no impetus to push through further reforms.⁽⁸³⁾ With reform fatigue on the Turkish side came enlargement fatigue on the EU side and arguably greater efforts could have been made to emphasise the benefits of enlargement.⁽⁸⁴⁾ Crucially, between the Commission's first progress report on Turkey's accession in 1998 and the report of 2015 following the collapse of the 'peace process' the Commission did not specifically engage with the notion of finding a political solution to the Kurdish question but rather dealt with the Kurdish issue through an examination of Turkey's compliance with human and minority rights. Thus, "[h]aving refrained from specifying a preferred solution to the Kurdish question after the progress report of 1998, the Commission practically left Turkey afloat with the question,"⁽⁸⁵⁾ an approach that in hindsight was probably unhelpful.

In terms of practical steps that the EU can take, it has been suggested that EU institutions and member states should continue to support civil initiatives in favour of a political solution to the conflict, as well as provide support for local media and civil society platforms conducting independent/impartial reporting on the Kurdish issue; better explain that required law reform will not hamper legitimate measures to restore public order and combat terrorism, but are meant to help Turkey abide by its own commitments on fundamental rights and freedoms; and also communicate more explicitly its position on the PKK in order to "overcome a widespread perception in Turkey that EU states harbour PKK activists and permit financial flows to the organisation."⁽⁸⁶⁾ As the accession process pro-

(83) Babacan was quoted as stating that "[s]ince a date has not been set for Turkey's membership to the EU, it is Turkey's own initiative when and how to make reforms. Whenever our membership date-timetable becomes clear, we can then display a different stance." See 'Turkey Presses the EU to set a Target Date for Full Membership' *Hürriyet*, 9 May 2008. Available at <http://www.hurriyet.com.tr/english/turkey/8896006.asp?gid=231&sz=19498> (last accessed, 9 May 2008). See also MJ Patton 'AKP Reform Fatigue in Turkey: What Happened to the EU Process?' (2007) 12.3 *Mediterranean Politics* 339-358, asserting that 'reform fatigue' was evident in Turkey.

(84) See further Anna Szolucha 'The EU and 'Enlargement Fatigue': Why Has the European Union Not Been Able to Counter 'Enlargement Fatigue'?' (2010) 6.1 *Journal of Contemporary European Research* 107-122.

(85) Johanna Nykänen 'Turkey's Kurdish Question and the EU's Dialogue-less Approach' (2011) 19.1 *Perspectives* 73-84, 79.

(86) See further 'The PKK Conflict in the Context of EU-Turkey Relations' Crisis Group, 1 March 2017.

ceeds at a painfully slow rate, it is also clear though that the EU is subject to a good degree more ‘pushback’ from Turkey than it once was. This is evident from the response to the Commission’s report of May 2019 discussed above. If the accession process is not making any progress, then perhaps, as Aydintasbas suggests, the EU needs to find other channels through which to communicate and otherwise engage with Ankara.⁽⁸⁷⁾ On the part of the EU, it seems disingenuous to continue with accession negotiations if eventual membership is not a realistic option. Aydintasbas argues that “[i]n wanting to keep Turkey close, EU member states have varying reasons but are primarily motivated by either fear or greed. Those that strongly advocate maintaining the accession process do so out of either a sense of vulnerability, a strategic need, or the belief that Turkey is economically important to Europe[...]. Most European countries would like Turkey to remain in the limbo between being an insider and an outsider.”⁽⁸⁸⁾ Absent a clear timeframe for membership, a recalibration of EU-Turkey relations is required, which could perhaps be used to incentivise a renewed reform process. Turkey and the bloc are inextricably linked by a decades-long relationship binding them politically and economically; it is in the interests of both parties to nurture that relationship. In doing so the EU may yet realise its potential to effect a positive impact on Turkey’s Kurdish conflict.

⁽⁸⁷⁾ See Asli Aydintasbas ‘The Discreet Charm of Hypocrisy: An EU Turkey Power Audit’ European Council on Foreign Relations, March 2018, 9.

⁽⁸⁸⁾ Asli Aydintasbas ‘The Discreet Charm of Hypocrisy: An EU Turkey Power Audit’ European Council on Foreign Relations, March 2018, 2.

European Union

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

Bu proje Avrupa Birliği, Norveç MFA ve İrlanda Yardımları ile ortaklaşa finanse edilmektedir.

AB ve Çatışma Dönüşümü: Önemli Bir Rol Oynuyor mu?

Haziran 2019

Dr. Edel Hughes

DPI

Democratic
Progress
Institute

Yayınlayan

Demokratik Gelişim Enstitüsü

11 Guilford Street

London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org

info@democraticprogress.org

+ 44 (0) 20 7405 3835

İlk Baskı, 2019

ISBN – 978-1-911205-48-7

Demokratik Gelişim Enstitüsü

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır.

Vakıf kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108

Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin yada önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

DPI olarak Dr. Edel Hughes, “AB ve Çatışma Dönüşümü: Önemli Bir Rol Oynuyor mu?” incelediği raporundan dolayı teşekkür ediyoruz. Bu raporda beyan edilen değerlendirme ve görüşler yazarın kendisine aittir ve DPI’nın resmi görüşünü yansıtmaz.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	36
Özet	38
Giriş	40
■ I. AB'nin Normatif İddiası: Bir Barış Projesi Olmak	41
■ II. Barış ve İstikrara Kurumsal Katkıları	44
■ III. Pratikte Barışa Destek Var mı? AB ve Türkiye'deki Kürt Sorunu	50
Sonuç: AB Başka Ne Yapabilir?	57
Yönetim Kurulu Üyeleri	63
Uzmanlar Kurulu Üyeleri	69

Yazar Hakkında

Dr. Edel Hughes

Middlesex Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kıdemli öğretim üyesidir. Daha önce Doğu Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Limerick Üniversitesi'nde görev yapan Hughes, doktorasını 2003-2009 yılları arasında İrlanda Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası İnsan Hakları Hukuku alanında tamamlamıştır. Hughes'un birçok yayınının da bulunduğu çalışma alanları içinde, Orta Doğu'yu ve Türkiye'yi de kapsayan şekilde, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası kamu hukuku ve çatışma çözümü yer almaktadır.

ÖNSÖZ

Bu rapor, Londra Middlesex Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan Dr. Edel Hughes tarafından hazırlanmıştır.

Rapor, AB'nin çatışma dönüşümü alanındaki politikalarını ve faaliyetlerini ele alırken aynı zamanda AB'nin barış inşacısı olarak işlev gösterme iddialarını incelemekte, buna destek olmak için var olan kurumsal mekanizmaları değerlendirmektedir. Rapor aynı zamanda AB'nin Türkiye'deki Kürt sorununa dair yaptıklarını incelemekte ve AB'nin çözüme yönelik daha büyük bir rol oynayıp oynayamayacağını sorgulamaktadır. Yazar, AB'nin kendini ekonomik işbirliği üzerinden barışı sağlamayı ve sürdürmeyi amaçlayan bir proje olarak tanımlamasının kökenlerini 1951 yılında imzalanan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu Kuran Antlaşma'ya dayandırmakta, yıllar içinde ortaya çıkan barış ve istikrara yönelik kurumsal mekanizmaları incelemektedir. 2007'deki Lizbon Antlaşması uyarınca AB Dış Eylem Servisi'nin kurulması, AB'nin dış eylemlerini daha tutarlı ve etkin kılmak açısından yakın zamanda gerçekleşen önemli gelişmelerden biridir. Yazar, AB'nin çatışma dönüşümü sicilinin karışık olduğuna kanaat getirmektedir. AB'nin Türkiye'deki Kürt sorununa etkileri bağlamında ise, her ne kadar katılım süreci Türkiye'yi geniş çapta reformlar

yapmaya teşvik ettiyse de ülkenin demokratikleşmesi projesinin henüz tamamlanmadığını söylemektedir. AB'ye katılım yolunda pek ilerleme yaşanmaması ve üyelik için net bir zaman çerçevesinin çizilmemesi ışığında yazar, AB – Türkiye ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi gerektiğini, belki bu sayede Türkiye içinde yeni bir reform sürecinin teşvik edilebileceğini öne sürmektedir.

DPI, AB'nin çatışma dönüşümündeki rolünü genel olarak inceleyip Kürt sorununa nasıl yaklaştığına bilhassa odaklanan bu ilgi çekici çalışmadan dolayı yazara teşekkür eder. Raporda ifade edilen görüş ve fikirler yazara ait olup DPI'n resmi pozisyonunu yansıtmamaktadırlar.

İçten dileklerimle,

Kerim Yıldız

İcra Kurulu Başkanı

Demokratik Gelişim Enstitüsü

ÖZET

Londra'daki Middlesex Üniversitesi'nde kıdemli hukuk okutmanı olarak görev alan Dr. Edel Hughes tarafından hazırlanan bu rapor, AB'nin küçük ölçekli bir ekonomik koalisyondan çatışma engellenmesi ve çözümü, çatışma sonrası barış inşası, kalkınma desteği ve insan haklarının teşvik edilmesi gibi alanlarda çalışan kaydadeğer bir küresel aktöre nasıl dönüştüğünü incelemektedir. Rapor, AB'nin çatışma dönüşümü alanındaki politikalarını ve faaliyetlerini, AB'nin barış inşacısı olarak işlev gösterme iddialarını inceleyerek ve buna destek olmak için var olan kurumsal mekanizmaları değerlendirerek ele almaktadır; sonrasında ise AB'nin Türkiye'deki Kürt sorununa yönelik yaptıklarını incelemektedir.

Birinci kısımda AB'nin çatışma dönüşümü ve barış inşasına dair normatif iddiaları, AB'nin kurucu antlaşmalarında barışa "çekirdek değer" olarak referans verilen maddeler üzerinden değerlendirilmektedir. Biri hariç her satırında barışa referans veren 1951 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu Kuran Antlaşma ile başlayarak barış ve güvenliğin sürdürülmesi, AB'nin temel antlaşmalarının hepsinde vurgulanmıştır. Yazar, en yakın tarihli antlaşmanın, yani 2007 tarihli Lizbon Antlaşması'nın AB'nin dış eylemlerinin tutarlılığını ve bütünlüğünü arttırmak açısından en büyük rolü oynadığını, bu antlaşma ile kurulan Avrupa Dış Eylem Servisi'nin (EEAS) hâlihazırda AB'nin çatışmaya müdahale etmekten sorumlu temel aktörlerinden biri olduğunu belirtmektedir.

İkinci kısımin odağında ise AB ve ötesinde barışı sağlamayı ve sürdürmeyi amaçlayan çeşitli kurumsal mekanizmalar yer almaktadır. Başarılı ve etkin çatışma yönetiminin daha kapsamlı bir yaklaşım gerektirdiğine dair konsensüs, geçmiş yıllarda AB içinde büyümüştür. Böylesi bir yaklaşımın sadece şiddetin semptomlarını ve gözle görülür sebeplerini değil, istikrarsızlığın ve çatışmanın altta yatan sebeplerini de ele alması gerekmektedir. Bu bağlamda yazar, AB Dışişleri Bakanı'nın atanması, Avrupa Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyi ile Avrupa Konseyi arasında yetkilerin paylaştırılması, Lizbon Antlaşması sonrasında AB'nin barış-güvenlik

faaliyetlerini koordine etmekten ve tüm dünyada daha tutarlı, çok boyutlu, ve etkin AB faaliyetleri sürdürmekten sorumlu Avrupa Dış Eylem Servisi'nin kurulması gibi bir dizi yakın zamanlı kurumsal gelişmenin, AB'nin barış inşası ve çatışma dönüşümü alanında yenilenen taahhütlerini yansıttığını öne sürmektedir.

Üçüncü kısımda AB'nin çatışma dönüşümü sicilinin karışık olduğu belirtilmekte, bunun peşisıra Türkiye'nin Kürt sorununun AB'nin Türkiye'yle süregiden uzun soluklu ilişkisinde nasıl bir rol oynadığı değerlendirilmektedir. Bu noktada yazar, özellikle AB katılım sürecinin Türkiye'de geniş kapsamlı reformları tetiklemekte önemli rol oynadığını, Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'nin katılım sürecine dair yayınladığı yıllık ilerleme raporlarının da bunu gösterdiğini belirtmektedir. Fakat ateşkesin 2015'de sona ermesi ve barış sürecinin rafa kaldırılması, katılım süreci esnasında gerçekleştirilen reformlar bağlamında kaydadeğer gerilemeler yaşanmasına sebep olmuştur. Bu, Avrupa Komisyonu'nun 2016'daki raporunda, Kürt sorununun siyasi yollarla çözülmesinin, ileriye yönelik adım atabilmek için mecburi olduğu belirtilmesine rağmen böyle olmuştur. Yazar, Türkiye Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı'nın, 2019'daki raporda Türkiye'nin AB'ye katılma hedefi doğrultusunda gereken tedbirlerin alınmadığı ve reformların yapılmadığına yönelik eleştirilere karşı verdiği sert cevabı Türkiye ve AB arasındaki ilişkilerin kötüleşmesinin ispatı olarak görmektedir.

AB'nin Türkiye'deki Kürt sorununun çözülmesini teşvik etmeye yönelik daha çok çabalayıp çabalayamayacağını sorgulayan yazar, AB – Türkiye ilişkilerinin yeniden değerlendirilmesinin gerekli olduğunu, belki bu sayede Türkiye'de yeni bir reform sürecinin teşvik edilebileceğini savunmaktadır. Yenilenen olası bir ilişkide Türkiye ve AB'nin onyıllardır süren ilişkileri bağlamında birbirlerine geri dönüşü olmayacak bir şekilde bağlı oldukları, aralarındaki siyasi ve ekonomik bağların iki tarafın da yararına olduğu ve AB'nin bu ilişki sayesinde Kürt sorununun çözülmesine etkide bulunabileceği tanınmalıdır.

AB VE ÇATIŞMA DÖNÜŞÜMÜ: ÖNEMLİ BİR ROL OYNUYOR MU?

Dr. Edel Hughes

GİRİŞ

Avrupa Birliği (AB), kuruluşunda küçük ölçekli bir ekonomik koalisyon iken zaman içinde çatışma engellenmesi ve çözümü, çatışma sonrası barış inşası, kalkınma desteği ve insan haklarının teşvik edilmesi gibi alanlarda çalışan kaydadeğer bir küresel aktöre dönüşmüştür. Analistler ve AB temsilcileri AB'nin normları başarılı bir şekilde teşvik edebilmeye dair kendine has bir becerisinin olduğunu öne sürerken AB haricindeki devletler bu iddiaya sıklıkla karşı çıkmakta, kendi bağlamlarına uygulanamayan bu sözde “norm”ların dayatılmasını kabul etmemektedirler.⁽¹⁾ Avrupa Birliği'nin beş temel normu barış, hürriyet, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve temel özgürlüklere saygı olarak sıralanmaktadır.⁽²⁾ Barışın AB normu olarak vurgulanması şüphesiz AB'nin kendi kuruluşuyla yakından ilgili olup 2012'de AB'ye verilen Nobel Barış Ödülü'yle resmi olarak kabul edilmiştir. Bu ödül AB'ye 60 yıldan fazla süredir “Avrupa'da barış ve uzlaşmanın, demokrasi ve insan haklarının ilerlemesi” için yaptığı çalışmalar ve “Avrupa'nın çoğunluğunu bir savaş kıtasından barış kıtasına çevirmekteki başarısı”ndan ötürü verilmiştir.⁽³⁾

AB'nin barış inşası ve çatışma dönüşümü alanındaki faaliyetleri artık kendi sınırlarının ötesine uzanmaktadır; zira AB Dış Eylem Servisi'nin temel uğraşları arasında çatışmaların engellenmesi, barış inşası ve arabuluculuk yer almaktadır. Bu raporda AB'nin çatışma dönüşümü alanındaki politikalarının ve eylemlerinin, bunların yanısıra sahip olduğu potansiyelinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda rapor, AB'nin barış inşacısı olarak işlev gösterme iddialarını ve bunlara destek olan kurumsal mekanizmalarını inceleyerek başlamaktadır. Son kısımda ise AB'nin Türkiye'deki Kürt sorununa dair yaptıkları incelenmekte, bu bağlamda AB'nin daha fazla şey yapip yapamayacağı sorgulanmaktadır.

(1) Örneğin bkz., Tornike Metreveli 'The EU's Normative Power – Its Greatest Strength or its Greatest Weakness?' (2012) Atlantic Community 1-13.

(2) Ian Manners 'Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?' (2002) 40.2 Journal of Common Market Studies 235-258.

(3) Bkz. <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2012/press-release/>

I. AB'NİN NORMATİF İDDİASI: BİR BARIŞ PROJESİ OLMAK

AB bünyesindeki aktörlerin ve AB uzmanlarının, AB'nin kendine has normatif gücüne dair kimi iddiaları bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak AB'nin bizzat kendisinin bir çatışmayı önleme projesi olarak kurulmuş olması, AB'nin bir demokrasiler kolektifi olmasına dayanan normatif ve sembolik iddialar, ve katılmaya yönelik somut, materyal teşvikler ve faydalar sıralanabilir.⁽⁴⁾ Zamanın AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Javier Solana 2005'te "AB'nin küresel olarak herkesin iyiliği için çalışma" sorumluluğu olduğunu, "bunun AB'nin küresel rolü ve hedefine dair iyi bir tanım olduğunu"⁽⁵⁾ ifade ettiğinde aslında AB'nin en azından Soğuk Savaş'ın sonlanmasından bu yana başat ve etkili bir uluslararası aktör olduğuna dair hakim kanıyı tekrarlıyordu. Benzer şekilde, Smith'in dediği gibi AB'nin dünya siyasetinde gerçek anlamıyla uluslararası olan tek güç olduğunu iddia etmek mümkündür.⁽⁶⁾ Kabul görmesi hâlinde bu kategorizasyon şüphesiz AB'ye uluslararası bir güç olarak, bilhassa dış eylemlerinde ve çatışma dönüşümü alanındaki faaliyetlerinde meşruiyet kazandırmaktadır.

2002'de Ian Manners'ın, AB'nin dünya siyasetinde normatif bir gücü temsil ettiğinin "çelişkili bir ifade" olmadığını söylemesinden itibaren literatürde AB'nin normatif bir güç olarak kavramsallaştırılması yaygınlaştı.⁽⁷⁾ Avrupa Topluluğu'nun uluslararası ilişkilerdeki "sivil gücü"ne yirmi yıl önce yapılan eleştiriye ve aradan geçen dönemde "askeri güç" kavramının benimsenmesine cevaben Manners, AB'nin idam cezasının kaldırılmasını uluslararası düzlemde destekleme girişimlerini AB'nin normatif gücünün örneği olarak göstermiştir. Tartışmayı sivil – askeri güç tartışmasından başka bir yerde kurmak gerektiğini savunan Manners, bu sayede "AB'nin normatif gücü temsil eden uluslararası kimliğinin/rolünün düşünsel etkisini değerlendirmenin mümkün olacağını" ifade eder.⁽⁸⁾ Bu normatif gücün meşruiyeti en azından kısmen AB'nin tarihi kökenlerinden kaynaklanmaktadır:

- (4) Örneğin bkz., Frank Schimmelfennig, Stefan Engert and Heiko Knobel 'Costs, Commitment, and Compliance. The Impact of EU Democratic Conditionality on Latvia, Slovakia, and Turkey' (2003) 41.3 Journal of Common Market Studies 495-517 and Gritta Glücker 'Effectiveness of EU Conditionality in the Western Balkans: Minority Rights and the Fight Against Corruption in Croatia and Macedonia' (2013) 9.2 Journal of Contemporary European Research 223-241.
- (5) Javier Solana, 'Shaping an Effective EU Foreign Policy' Konrad Adenauer Foundation, Brussels, January 24, 2005.
- (6) Michael E. Smith 'Implementation: Making the EU's International Relations Work' in Christopher Hill and Michael Smith (eds) *International Relations and the European Union* (Oxford: Oxford University Press, 2005) 154-175, 171.
- (7) Ian Manners 'Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?' (2002) 40.2 Journal of Common Market Studies 235-258.
- (8) Ibid, 238.

“Avrupa Topluluğu kurumlarının ve politikalarının oluşturulması, Avrupalıların ‘kaynaklarını bir araya getirerek barışı ve özgürlüğü korumaya ve güçlendirmeye’ yönelik bir adanmışlık sergiledikleri bir bağlamda gerçekleşmiştir” (Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşmalar’ın önsözü).⁽⁹⁾

Bazı yorumcular açısından AB’yi diğer siyasi kurumlardan farklı kılan, AB’nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler standartları doğrultusunda haklara ve prensiplere bağlılığı, ve dış eylemlerinde bu normlar tarafından yönlendirilmesidir. AB kanunları ve politikalarının engin kapsamı dahilinde beş “çekirdek” norm tanımlayabiliriz: barışın merkeziliği, hürriyet fikri, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı.⁽¹⁰⁾ Bu çekirdek normlara ek olarak Manners dört “minör” norm tanımlamaktadır; kısmen tartışmalı olan bu normlar toplumsal dayanışma, ayrımcılık karşıtlığı, sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetim olarak sıralanabilir. Bu ekleme normatif temeli karmaşıktırıyor gibi görünse de, yazara göre bu normların AB tarafından yaygınlaştırılıyor olması, AB’nin normatif gücünün esasıdır. Normatif güç altı faktörden kaynaklanmaktadır: bulaşma, yani normların AB’den diğer aktörlere kasti olmayan bir şekilde yayılması, örneğin AB’nin “iyi örnek” teşkil ederek diğerlerini etkilemesi; bilginin yayılımı, yani AB politika girişimleri, stratejik iletişim, vb; usuli yayılım, yani AB ve üçüncü bir taraf arasındaki ilişkinin kurumsallaşması; aktarım, yani AB’nin üçüncü taraflarla mal, hizmet, destek ve teknik yardım alışverişi esnasında yaşanan yayılım; açıktan yayılım, yani AB’nin diğer devletlerde ve uluslararası kurumlarda fiziksel olarak bulunmasından kaynaklanan yayılım; ve son olarak, kültürel filtre, yani normların diğer devletlerde ve kurumlarda yarattığı etki.⁽¹¹⁾

AB’nin normatif ve normları destekleyen bir güç olarak görülmesi elbette AB açısından elzemdir: “bu temsilin başarısı sadece diğer aktörlerin AB normlarını kabul etmesi için bir önkoşul olmakla kalmayıp aynı zamanda AB kimliğini ‘dış dünyadaki’ diğerlerine karşıtlık hâlinde kurmakta,” böylece sadece AB politikalarının yabancılarla nasıl başa çıkacağını değil, kendi politikalarına uyup uymadığının iç mekanizmalar tarafından ne kadar denetleneceğini de etkilemektedir.⁽¹²⁾ Öte

(9) Ibid, 240.

(10) Bkz. Ian Manners ‘Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?’ (2002) 40.2 Journal of Common Market Studies 235-258.

(11) Ibid, 244-5.

(12) Ian Manners and Thomas Diez ‘Reflecting on Normative Power Europe’ in Felix Berenskoetter and Michael J. Williams (eds) *Power in World Politics* (New York: Routledge, 2007) 173-188, 174 .

yandan AB'nin normatif gücünün kapsamı, kendine haslığı ve hatta mevcudiyeti herkes tarafından kabul edilmemektedir. Örneğin Diez, normatif güç fikrinin ne yeni, ne de AB'ye has olduğunu söyleyerek AB'yi bu açıdan ABD ile kıyaslar;⁽¹³⁾ Sjursen ise literatürün bir kısmında AB'nin "normatif" veya "sivil" bir güç olarak kabul edilmesinin AB'nin uluslararası rolünü bizzat kendi tanımlayış şekliyle birebir örtüşüğünü, bu gerçeğin bile "şüphe uyandırmaya yeteceğini" söyler.⁽¹⁴⁾ Hyde-Price ise bu tür "liberal-idealist" yaklaşımların, örneğin sivil ve normatif gücün tabiatı itibarıyla "iyi bir şey" olarak görülmesinin, temelde problemli olduğunu belirtir.⁽¹⁵⁾

AB'yi küresel siyasette "iyiyi savunan" ve önemli bir rol oynar biçimde temsil etmek, AB'nin dış ve güvenlik politikalarına ideolojik ve siyasi meşruiyet katma amacı güder; fakat kimilerine göre AB'nin "etik ve normatif bir güç olarak kavramsallaştırılması, münferit siyasi toplulukların kendi taleplerini ve iddialarını aşan kozmopolit normların ve değerlerin var olduğu varsayımına dayanmaktadır."⁽¹⁶⁾ "Barış"ın bu doğrultuda kullanılan bir değer olduğu söylenebilir, AB'nin en başından itibaren kendini barışı sağlama ve sürdürme projesi olarak tanımladığı açıktır. 1951 yılında imzalanan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu Kuran Antlaşma'nın önsözünde barışın bilhassa ekonomik işbirliğini güçlendirerek sürdürülmesi hedefi açıkça görülür; bu önsözün biri hariç her satırında barışa referans verilir: "Dünya barışının ancak onu tehlikeye atan tehditlere denk yaratıcılıkta çabalarla korunabileceğini düşünen, organize ve canlı bir Avrupa'nın medeniyete katkılarının barışçıl ilişkiler için elzem olduğuna inanan, (...) temel üretimlerini arttırmak suretiyle yaşam standardını yükseltmeyi ve barış çabalarını ileri götürmeyi arzulayan, tarihi rekabetleri geride bırakıp temel çıkarlarını birleştirmeye kararlı, ekonomik bir topluluk oluşturarak kanlı çatışmaların birbirinden ayrı koyduğu halkları bir araya getirecek geniş ve bağımsız bir topluluğun temellerini atmayı isteyen ve gelecekteki ortak kaderlerine yön verme kapasitesine sahip kurumların temellerini atmak amacı güden..."⁽¹⁷⁾ Roma Antlaşması'nın önsözü ise "Avrupa halkları arasında gitgide artan bir birliğin temellerini atmak" hedefinin yanısıra

(13) Thomas Diez 'Constructing the Self and Changing Others: Reconsidering Normative Power Europe' (2005) 33.3 Millennium: Journal of International Studies, 613–36.

(14) Helene Sjursen 'The EU as a 'normative' power: how can this be?' (2006) 13.2 Journal of European Public Policy 235–251, 235.

(15) Adrian Hyde-Price 'Normative power Europe: a realist critique' (2006) 13.2 Journal of European Public Policy 217–234.

(16) Adrian Hyde-Price 'A Tragic Actor? A Realist Perspective on 'Ethical Power Europe' (2008) 84.1 International Affairs 29–44, 33.

(17) Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu Kuran Antlaşma, 18 Nisan 1951'de Paris'te imzalandı.

“barış ve hürriyeti koruma ve güçlendirme” kararlılığını ifade eder ve Madde 224’te üye devletlerden, birinin “barışı ve uluslararası güvenliği sürdürmek adına kabul ettiği yükümlülükleri yerine getirememesi” hâlinde birbirleriyle istişarede bulunmalarını talep eder.⁽¹⁸⁾

Barışa yapılan vurgu 1992 tarihli Maastricht Antlaşması’yla da devam etmiştir; bu antlaşmanın en belirgin özellikleri arasında, ortak dış ve güvenlik politikasının (ODGP) geliştirilmesi yer almaktadır. ODGP’nin, barış ve güvenlik alanında muhtemelen daha bütüncül AB politikalarının geliştirilmesine giden yolu açan hedeflerinden biri de “Birleşmiş Milletler Antlaşması’nın ve Helsinki Nihai Senedi’nin ilkeleri ile Paris Antlaşması’nın hedefleriyle uyumlu bir biçimde barışı korumak ve uluslararası güvenliği güçlendirmek” olarak tanımlanmıştır.⁽¹⁹⁾ Fakat AB’nin dış eylem servisinin tutarlılığını arttırmak adına en büyük etkiyi 2007 tarihli Lizbon Antlaşması ve Avrupa Dış Eylem Servisi’nin kurulması yaratmıştır; Avrupa Dış Eylem Servisi günümüzde AB’nin çatışmaya müdahaleden sorumlu başat aktörlerinden biri olup aşağıda detaylı olarak ele alınmaktadır.⁽²⁰⁾

II. BARIŞ VE İSTIKRARA KURUMSAL KATKILAR

2019 Küresel Barış Endeksi’ne göre Avrupa, dünyanın en barışçıl bölgesi konumunu korumakta, birkaç yıllık gerilemenin ardından mevcut barışçılığın az da olsa tekrar arttığını kaydetmektedir. Rapor, 2018 yılı içinde 36 Avrupa ülkesinden 22’sinde iyileşme kaydedildiğini, en büyük iyileşmenin ise siyasi terör, terörizmin etkisi, mülteciler, ülkesinde yerinden edilmiş kişiler ve cinayet oranlarında gözlemlendiğini gösteriyor; öte yandan, bu iyileşmelere rağmen Avrupa’nın siyasi atmosferinin genel anlamda belirsizliğe gömülü olduğunu, yükselişe geçen milliyetçilik ve terörizmin barışa yönelik ciddi tehditler oluşturduğunu belirtiyor.⁽²¹⁾ Çoğu yorumcuya, ve yukarıda belirtildiği üzere Norveç Nobel Komitesi’ne göre bu durumda AB’nin de payı var. Ekonomilerin ve ulusal siyaset sistemlerinin entegrasyonunu teşvik eden AB, kıtada barış ve istikrarın sürdürülmesine yardımcı oldu.⁽²²⁾ Bu görüşe göre AB, “kurumsal olarak askeri güç kullanımını değil barışı tercih etmeye programlanmış”

(18) Avrupa Ekonomik Topluluğu’nu Kuran Antlaşma, 25 Mart 1957’de Roma’da imzalandı.

(19) Avrupa Birliği Antlaşması, 7 Şubat 1992’de Maastricht’de imzalandı, Başlık V, Madde J.1

(20) Avrupa Birliği Antlaşmasını ve Avrupa Topluluğu’nu Oluşturan Antlaşmayı düzelteren Lizbon Antlaşması, 13 Aralık 2007’de Lizbon’da imzalandı.

(21) Bkz. ‘Global Peace Index 2019: Measuring Peace in a Complex World’ Institute for Economics and Peace, Sydney, June 2019, 6.

(22) Bkz. Martti Ahtisaari ‘The Role of the European Union in Conflict Resolution’ (2017) 4.2 Journal of Mediation and Applied Conflict Analysis 628-632.

ve “barışçıl amaçlar güdüyor,” fakat bu argümanı öne süren Williams, söz konusu kavramsallaştırmanın, şiddetle doğrudan yüzleşmeye dair güçlükleri diğer kurumlara, bilhassa NATO’ya bıraktığını da belirtir.⁽²³⁾

AB’nin çatışma dönüşümü alanında getirdiği kurumsal mekanizmaları incelemeye başlamadan önce, AB’nin yıllar boyunca çatışmanın ortaya çıkma ihtimalini azaltabilecek yapısal faktörler üzerine çalıştığını belirtmeliyiz. Bunu çeşitli yöntemlerle gerçekleştiren AB’nin amacı demokrasiyi ve iyi yönetimi teşvik etmek, insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne saygıyı korumaktır; bu faaliyetlere AB projesinin neredeyse en başlarından itibaren ağırlık verildi. Williams, her ne kadar ilk zamanlarındaki versiyonlarında AB ekonomik bir entite olarak öngörüldüyse de, “birliğin daha geniş kapsamlı amaçlarının, insan haklarına dayalı bir söylemin, birliğin ‘ön-anayasası’na dahil edilmesini gerekli kıldığını” belirtir ve devam eder: “Demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi diğer konseptler eşliğinde insan hakları söylemi, Topluluk’un faaliyetlerine etik olarak yön veren ve üye devletlerin egemenliğine müdahalesini sınırlandıran bir unsur olarak tanımlanmıştır. Bu şekilde, insan hakları söylemi Topluluk’u bir yönetim alanı olarak tasdik etmekte kullanılmıştır.”⁽²⁴⁾ Somut örnekler üzerinden konuşmak gerekirse AB, yaptırımlar, kalkınma yardımıyla hakların korunmasıyla bağlantılı kılmak ve bu kurala uyulmadığı durumlarda yardımı kesmek, ticaret işbirliği ve ortaklık anlaşmalarına insan haklarına ilişkin maddeler eklemek ve katılım sürecindeki devletlerin insan hakları ve hukukun üstünlüğü alanındaki temel standartlara uymasını talep etmek gibi bir dizi yöntem kullanmaktadır.⁽²⁵⁾

Geçtiğimiz yıllarda, etkin ve başarılı çatışma yönetiminin daha kapsamlı bir yaklaşım gerektirdiği, bu yaklaşımın şiddetin sadece gözle görülen sebeplerini ve semptomlarının değil, altta yatan istikrarsızlık ve çatışma sebeplerinin de ele alınmasıyla mümkün olacağına dair AB içinde gitgide artan bir farkındalık oluşmuştur.⁽²⁶⁾ Lizbon Antlaşması’nın öncesinde dahi, 2001’de kabul edilen Şiddetli Çatışmaların Önlenmesine Yönelik Göteborg Programı gibi girişimler, çatışmaları engellemenin AB’nin dış ilişkilerindeki temel hedeflerden biri olduğunu göstermekteydi. Göteborg Programı, şiddetin kökenindeki sebepleri ele alabilmek için işbirliğine ihtiyaç duyulduğunu

(23) Andrew Williams ‘What has the EU ever done for us? Peace’ Lacuna Magazine, 9 May 2016.

(24) Andrew Williams *EU Human Rights Policies: A Study in Irony* (Oxford: OUP, 2005) 129.

(25) Bu yöntemlerin etkisine dair bir tartışma için bkz. Emma Johansson *et al* ‘A New Start for EU Peacemaking: Past Record and Future Potential’ (2008) Uppsala Department of Peace and Conflict Research Paper No. 7.

(26) Fraser Cameron ‘The European Union and Conflict Prevention’ in Albrecht Schnabel and David Carment (eds) *Conflict Prevention: From Rhetoric to Reality* (US: Lexington Books, 2004) 207-221.

belirtirken bir yandan da yapısal ya da uzun vadeli önlemlerle doğrudan önleme ve kriz yönetimi arasındaki farka dikkat çekiyordu; bunun peşisıra gelen 2003 tarihli Avrupa Güvenlik Stratejisi çatışmanın önlenmesini stratejik bir öncelik olarak tanımladı ve Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın (ODGP) kavramsal çerçevesini oluşturdu. Daha sonra ortaya konulan Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası'nın (AGSP) temelinde de aynı kavramsal çerçeve yer alıyordu.⁽²⁷⁾ Claes'in de belirttiği gibi önleme, "AB kalkınma, ticaret ve büyüme politikalarında kademeli olarak yaygınlaştırıldı".⁽²⁸⁾ Fakat Göteborg Programı'nı oluşturulmasından on yıl sonra değerlendiren Duke, "artıların ve eksilerin" olduğunu ifade eder. Olumlu yönler arasında programın çatışmaların önlenmesi konusunda farkındalığı ve bunun yanı sıra AB kurumları ve üye devletler arasında çatışmaların önlenmesine verilen yaygın desteği arttırdığını sayar; aynı zamanda yukarıda bahsedilen Aralık 2003 tarihli Avrupa Güvenlik Stratejisi, 2004 tarihli Avrupa Komşuluk Politikası, 2005 tarihli Avrupa Kalkınma Konsensüsü ve diğer politika dokümanları tarafından bu programa destek verilmiştir.⁽²⁹⁾ Göteborg Programı'na yöneltilen eleştiriler arasında ise çatışmanın önlenmesine yönelik asli sorumluluğun kime ait olduğunun net olarak belirtilmemesi ve dokümanda belirtilen hedeflere ulaşamaması hâlinde nasıl bir hesap verme süreci yaşanacağını açıklanmaması sayılabilir.⁽³⁰⁾ Duke, ortaya çıkışından on yıl sonra programda, dört başlık altında toplanabilecek zayıflıklar gördüğünü belirtir. Bunlar, AB bağlamında çatışmanın önlenmesi derken neyin kast edildiği konusunda tutarlılık olmaması, çatışmanın önlenmesi üzerine çalışan çeşitli AB 'sütunları' arasında koordinasyon eksikliği, erken uyarı ve kriz yönetimi mekanizmaları gibi kısa ve orta vadeli hedeflere odaklanılması sebebiyle çatışmanın kökenindeki sebepleri ortadan kaldıracak uzun vadeli politikalar yaratmayı ikinci plana atan yapısal eksiklikler ve AB ile diğer önemli çatışmayı önleme ortakları (örneğin BM) arasındaki ilişkilerin daha çok geliştirilmesi gerekliliği olarak sıralanabilir.⁽³¹⁾

AB'nin amacı, Avrupa Birliği Antlaşması'nın 3. maddesinin 1. bendine göre "barışı, kendi değerlerini ve halklarının refahını ileriye götürmek,"⁽³²⁾ 21. maddesinin 2. bendine göre de "barışı korumak, çatışmaları engellemek ve uluslararası güvenliği

(27) Bkz. Jonas Claes 'EU Conflict Prevention Revisited: The New European External Action Service' (2011) Peacebrief 93, US Institute of Peace.

(28) Ibid.

(29) Simon Duke 'The EU and Conflict Prevention: a ten year assessment' (2011) FriEnt, available at https://www.frient.de/fileadmin/user_upload/FriEnt-Dokumente/FriEnt_Essay_series_EU.pdf

(30) Ibid.

(31) Ibid.

(32) Lizbon Antlaşması tarafından düzeltilen Avrupa Birliği Antlaşması Madde 3(1).

güçlendirmek”tir. Özellikle Lizbon Antlaşması’nın önünü açtığı kurumsal gelişmeler, örneğin AB Dışişleri Bakanı’nın atanması, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Zirvesi arasında yetkilerin paylaşılması, AB’nin barış ve güvenlikle ilgili faaliyetlerini koordine etmekten sorumlu, dünya çapında bütünlüklü, çok boyutlu ve etkin AB eylemleri gerçekleştirmeyi sağlayan Avrupa Dış Eylem Servisi’nin kurulması, AB’nin barış inşası ve çatışma dönüşümü alanındaki yenilenen taahhütlerini gösterir niteliktedir. Antlaşmadaki 27. maddenin 3. bendi, Avrupa Dış Eylem Servisi’nin kurulmasını şart koşar: “Yüksek Temsilci’ye, görevini yerine getirirken, bir Avrupa Dış Eylem Servisi yardımcı olur. Bu Servis, üye devletlerin diplomatik birimleriyle işbirliği halinde çalışır ve Konsey ve Komisyon’un Genel Sekreterliklerinin ilgili bölümlerinde görevli memurlar ile üye devletlerin diplomatik birimlerince görevlendirilmiş personelden oluşur. Avrupa Dış Eylem Servisi’nin organizasyonu ve işleyişi bir Konsey kararı ile belirlenir. Konsey, Yüksek Temsilci’nin önerisi üzerine, Avrupa Parlamentosu’na danıştıktan ve Komisyon’un muvafakatini aldıktan sonra hareket eder.” Pomorska ve Vanhoonacker, üye devletler ve çatışma dönüşümü alanındaki yeni yapılar arasında şu normların mevcut olduğunu tespit etmişlerdir: “Avrupa Dış Eylem Servisi’yle yakından işbirliği ve bununla bağlantılı olarak Yüksek Temsilci ve Avrupa Dış Eylem Servisi’nin uyguladıklarına zıt düşen eylemlerde bulunmama mecburiyeti, Brüksel’de ve bölge dışında Avrupa Dış Eylem Servisi’yle bilgi paylaşma mecburiyeti, kendi milletinden personeli milli çıkarlar doğrultusunda etkilemeye çalışmamak.”⁽³³⁾ Teoride durum böyle olmakla birlikte uygulamada üye devletler hâlen ulusal dış siyasetlerini kendi ulusal diplomasiileri aracılığıyla yürütmekte olup, Avrupa Dış Eylem Servisi’nin rolünün ve kendilerinin servisle ilişkilerinin ne olduğuna dair birbirlerinden farklı fikirlere sahiptirler.⁽³⁴⁾

Avrupa Dış Eylem Servisi’nin oluşturulması, büyük ölçüde Avrupa Birliği’nin dış politikasının bütünlüksüz olarak algılanmasından kaynaklanmıştır. Kurumsal düzeyde AB’nin dış ilişkileri hükümetlerarası Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) ve Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (AGSP) ile komşuluk, kalkınma ve dış ticaret gibi Topluluk politikaları arasında bölünmüştü. Bu politikaların birbirlerinden bağımsız olarak geliştirilmiş olmaları, genel anlamda bir tutarsızlık ve bütünlük eksikliği yaratmıştı; Avrupa Dış Eylem Servisi’nin amacı da AB dış eylemlerini birbirlerine küresel ve bölgesel çapta, hem yapısal olarak hem karar verme düzeylerinde bağlayarak bu sorunları aşmaktır. Avrupa Birliği Antlaşması’nda be-

(33) Karolina Pomorska and Sophie Vanhoonacker ‘Resisting the European External Action Service’ (2015) 20 European Foreign Affairs Review 21-37, 24.

(34) Ibid, 26.

lirtilen AB hedeflerine benzer biçimde, “Avrupa Dış Eylem Servisi’nin temelinde” barış inşası ve çatışmanın önlenmesi yer almaktadır.⁽³⁵⁾ İçinde bulunan Güvenlik ve Çatışmanın Önlenmesi Başkanlığı bünyesinde bir Barış İnşası, Çatışmanın Önlenmesi ve Arabuluculuk Birimi yer almaktadır. Servis’e göre, çatışmanın önlenmesine yönelik dış eylemlerin temelinde şiddetli çatışma riskinin erkenden fark edilmesi ve hemen harekete geçilmesi, çatışma durumlarının daha iyi anlaşılması (altında yatan sebepler, aktörler ve dinamikler), AB eylemine ilişkin seçeneklerin daha iyi kavranması ve dış desteğin çatışmaya yönelik hassasiyet gösterecek şekilde programlanması yer almaktadır.⁽³⁶⁾ AB Çatışma Erken Uyarı Sistemi, “çatışma riskini şiddet olayları patlak vermeden çözmeye yönelik, (...) erken uyarı ve erken eylem arasındaki açığı merkezdeki ve ülkelerdeki AB personelini ortak karar sürecinde bir araya getirip spesifik öneriler ve eylem takibini de bu sürece dahil etmek suretiyle kapatmayı amaçlayan, (...) çatışmanın erkenden önlenmesi için bir risk yönetim aracı” olarak tanımlanmaktadır.⁽³⁷⁾ AB aynı zamanda, özellikle kırılgan ve çatışmaya eğilimli ülkelerde, çatışma analizinin sistematik olarak gerçekleştirilmesini desteklemektedir.

Arabuluculuk ve diyalog konusuna gelirsek, arabuluculuk, “AB’nin sahada uyguladığı önleyici diplomasinin bir parçası, aynı zamanda AB’nin çatışma yaşanan ülkelerde kullandığı çatışmanın önlenmesi ve barış inşası araç kutusunun bir unsuru” olarak tanımlanmaktadır.⁽³⁸⁾ Kasım 2009’da kabul edilen, AB’nin arabuluculuk ve diyalog alanındaki çalışmalarına politika bazında temel oluşturan, AB’nin kapasitesinin nasıl güçlendirileceğine dair somut tekliflerde bulunan, AB ve AB destekli arabulucuları destekleyen AB Arabuluculuk ve Diyalog Kapasitesini Yükseltme Kavram Raporu’na binaen AB kendi arabuluculuk destek kapasitesini geliştirmiştir.⁽³⁹⁾ Raporda “çatışan taraflar arasındaki müzakerelere yardımcı olmak ve çatışmaları dönüştürmek” olarak tanımlanan arabuluculuk, çatışma taraflarının herkesçe kabul görececek bir anlaşmaya varmasını hedefler.⁽⁴⁰⁾ AB’nin arabuluculuk aktörü olarak yerine getirdiği bu rol, bir dizi yönlendirici ilke tarafından desteklenmektedir, bunların arasında tutarlılık, kapsayıcılık, risk değerlendirmesi, geçiş dönemi adaleti ve insan hakları ve

(35) Bkz. ‘Conflict Prevention, Peace building and Mediation’ European External Action Service, 15 June 2017.

(36) Ibid.

(37) Ibid.

(38) Bkz. ‘Conflict Prevention, Peace building and Mediation’ European External Action Service, 15 June 2017.

(39) Concept on Strengthening EU Mediation and Dialogue Capacities, Council of the European Union, Brussels, 10 November 2009, 1.

(40) Ibid, 1-2.

kadınların katılımını desteklemek yer almaktadır.⁽⁴¹⁾ AB Özel Temsilcileri, AB delegasyonları ve Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP) misyonlarıyla birlikte sıklıkla arabuluculuk çalışmalarında bulunmaktadır. Bu çalışmalar yüksek siyasi düzeylerde arabuluculuk toplantılarından siyasi kolaylaştırma ve güven inşasına geniş bir yelpazede yer almaktadır. AB, taban düzeyinde sivil toplum kuruluşlarını içeren diyalog süreçlerinde de faal olarak çalışmaktadır; bu, özellikle AB'nin çatışmalara ve krizlere hemen ve esnek bir şekilde müdahale etmesini sağlayan İstikrar ve Barışa Katkı Aracı sayesinde gerçekleşmektedir. İstikrar ve Barışa Katkı Aracı, çatışmanın önlenmesi, krize müdahale ve küresel barış inşası gibi kısa ve orta vadeli eylemlerin yanısıra küresel ve bölgelerarası tehditlere ilişkin projelere fon sağlayan bir oluşumdur.⁽⁴²⁾ Avrupa Dış Eylem Servisi'nin "Çatışmanın Önlenmesi, Barış İnşası ve Arabuluculuk Araçları Bölümü, barış, barış arabuluculuğu ve çatışmanın önlenmesi alanında karar verici konumda bulunan coğrafi servisleri, AB delegasyonlarını, AB Özel Temsilcilerini ve kıdemli Avrupa Dış Eylem Servisi yöneticilerini desteklemektedir. Arabuluculuk Destek Ekibi'nin amacı, ortaya çıkan ve süregelen krizlere ilk müdahale aracı olarak arabuluculuğun ve diyalogun kullanılmasını desteklemek ve teşvik etmektir.⁽⁴³⁾

Avrupa Dış Eylem Servisi'nin başarısını (ya da başarısızlığını) 2010'daki kuruluşunun üzerinden daha sadece dokuz yıl geçmişken değerlendirmeye çalışmak, erken bir çaba olarak görülebilir; fakat Servis'in AB dış eylemlerini daha tutarlı ve etkin hâle getirmek konusunda önemli gelişmeler kaydettiğini gösterir nitelikte kanıtlar mevcut. Servis'in çalışmalarını değerlendiren ilk önemli çalışma 2013 yılında AB'nin Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ve Avrupa Dış Eylem Servisi tarafından yapıldı; bu çalışmada, Yüksek Temsilci ve Servis'in AB dış politikalarına dair koordinasyonunu ve kapasitesini arttıracak, Avrupa Dış Eylem Servisi ve Avrupa Komisyonu arasındaki iş bölümünü netleştirecek bir dizi öneri yapıldı.⁽⁴⁴⁾ Bu kısa ve orta vadeli tavsiyeler Avrupa Dış Eylem Servisi'nin teşkilatına, işleyişine ve personeline dairdi.⁽⁴⁵⁾ 2015 yılında, Yüksek Temsilci bu değerlendirmenin uygulanmasına dair bir ilerleme raporu sundu. Bu yeni rapor-da, Avrupa Dış Eylem Servisi'nin yapısında ve teşkilatında uygulamaya koyulan

(41) Bkz. further Concept on Strengthening EU Mediation and Dialogue Capacities, Council of the European Union, Brussels, 10 November 2009, 6-9.

(42) Bkz. 'Instrument contributing to Stability and Peace' European External Action Service, 3 May 2016.

(43) 'Conflict Prevention, Peace building and Mediation' European External Action Service, 15 June 2017.

(44) Raphaëlle Faure, Mikaela Gavass, and Simon Maxwell 'The Review of the European External Action Service: A Commentary on the Report' Overseas Development Institute, September 2013.

(45) 2013 değerlendirmesine buradan erişilebilir: [http://europeanmemoranda.cabinetoffice.gov.uk/files/2014/04/External_action_service_\(EEAS_Review_July_2013\).pdf](http://europeanmemoranda.cabinetoffice.gov.uk/files/2014/04/External_action_service_(EEAS_Review_July_2013).pdf)

değişiklikler sıralanıyor, Yüksek Temsilci'nin Komisyonun Başkan Yardımcısı olarak görevine devam edeceği belirtiliyordu. Bu alanlardaki devam eden faaliyetlere ek olarak rapor, insani ve finansal kaynakların en verimli şekilde kullanılmasına yönelik spesifik girişimleri belirtmiştir. Bu girişimler bunun yanı sıra, Avrupa Dış Eylem Servisi'nin daha da düzenlenerek güvenlik politikası, kriz yönetimi, ortak güvenlik ve savunma politikasından sorumlu birimlerinin bütünlüğü ve etkinliğinin artırılmasını hedeflemektedir. Amaçlar arasında, "AB'nin krize müdahale araçlarının etkinliğini arttıracak ve geniş bağlamda siyasi hedefleri daha bütüncül hâle getirecek bir biçimde karar verme ve raporlama mekanizmalarının bir araya getirilmesi" yer almaktadır.⁽⁴⁶⁾ Avrupa Dış Eylem Servisi ve daha genel anlamda AB'nin çatışma dönüşümü alanında aşması gereken başka sorunlar da var, bunlar özellikle iklim değişikliği ve çatışma alanında kendilerini belli ediyor. Gouvy, AB'nin çatışmaları önleme stratejisini güçlendirmesi, kurumsal kapasitesini artırması ve erken uyarı sistemini elden geçirmesi gerektiğini, bu kompleks meselelerin çözülmesine böylece başlanabileceğini öne sürer.⁽⁴⁷⁾

III. PRATİKTE BARIŞA DESTEK VAR MI? AB VE TÜRKİYE'DEKİ KÜRT SORUNU

Geçtiğimiz yıllarda AB'nin çatışmanın önlenmesi ve barışın desteklenmesine yönelik kurumsal mekanizmaları şüphesiz güçlendirildiyse de, AB'nin çatışma dönüşümü konusunda karnesi için salt iyi ya da kötü diyebilmek zor. Örneğin AB'nin askeri çatışma yönetimi tecrübesini değerlendiren Rodt, bu alanda eksikler olduğunu, söylemler ile gerçekliğin birbirleriyle tam örtüşmediğini dile getirir.⁽⁴⁸⁾ Juncos ve Blockmans'ın ifade ettiği gibi, AB'nin pratiklerini etkileyen ve üzerinden gelinmesi gereken dört büyük eksiklik mevcut; erken uyarı – müdahale arasındaki açığı kapatmak, diğer uluslararası ortaklarla işbirliğini arttırmak, çatışmanın önlenmesi ve barış inşasında sivil-askeri koordinasyonu iyileştirmek, ve yerel sahipliği sağlamak.⁽⁴⁹⁾ AB'nin Gürcistan'daki rolünü değerlendiren Harpaz, AB'nin daha proaktif bir çatışma çözümü

(46) Report of the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy of 22 December 2015 to the Council on Implementing the EEAS Review, HR(2015) 170, Brussels, 11 January 2016, 7.

(47) Constantin Gouvy 'It's time for the EU to adapt its conflict prevention policy to climate change' LSE European Politics and Policy (EUROPP) Blog, 16 February 2018.

(48) Bkz. Annemarie Peen Rodt *The European Union and military conflict management: Defining, evaluating and achieving success* (London: Routledge, 2014).

(49) Ana E. Juncos and Steven Blockmans 'The EU's role in conflict prevention and peacebuilding: four key challenges' (2018) 4:2-3 Global Affairs, 131-140, 132.

politikası izlemesi gerektiğini söyler⁽⁵⁰⁾ ve ekler: “AB’nin Gürcistan’da çatışma çözümüne uzun süredir devam eden desteği ne kendi bağımsızlıklarını ilan eden Abhazya ve Güney Osetya cumhuriyetlerindeki anlaşmazlıklarının çözülmesini, ne de silahlı çatışmaların önlenmesini sağlamıştır.”⁽⁵¹⁾ Fakat AB’nin çatışma dönüşümüne olumlu katkılarının bulunduğu örnekler de mevcuttur. Örneğin Kosova – Sırbistan anlaşmazlığında AB’nin Kosova ve Sırbistan arasındaki ilişkileri normalleştirmekte ve bir dizi süregiden siyasi anlaşmazlığı çözüme ulaştırmakta kilit rol oynadığı düşünülür.⁽⁵²⁾ Birleşik Krallık’ta ve başka yerlerde Brexit’e dair yaşanan tartışmalar da AB’nin İrlanda barışındaki önemli rolünü hatırlattı; bu rol, 2016 yılındaki referandum kampanyasında büyük ölçüde göz ardı edilmişti. AB’nin İrlanda barışına katkısı, açık sınırların sürdürülebilmesinin ve AB tarafından fonlanan çeşitli programların ötesindedir; AB’nin bu bağlamdaki önemi, üyelerin AB’de bulunmakla elde ettiği ekonomik getirilerin yarattığı yaptırım gücü, ve üyeliğin askıya alınmasının ya da sona ermesinin yaratacağı kayıplarla yakından ilgilidir.⁽⁵³⁾

AB’nin Türkiye’deki Kürt sorununa etkisini değerlendirirken Tocci’nin şu sözlerini hatırlamakta fayda var: “Burada geçerli olan etkililik ve başarı kriterleri (...) AB’nin barışı desteklemekte başarılı olup olmadığı değil, AB ile olan akdi ilişkilerin ne derecede ve biçimde çatışan taraflara sunulan teşvikleri etkileyerek çatışma çözümüne katkıda bulunduğudur.”⁽⁵⁴⁾ Bu, Türkiye için bilhassa geçerlidir, zira AB – Türkiye ilişkileri, özellikle de AB’ye katılım süreci Türkiye’de oldukça geniş kapsamlı reformlara sebep olmuştur. Her ne kadar Türkiye’deki Kürt sorununun çözümünün katılım koşulları arasında açık bir şekilde bulunup bulunmadığı konusu belirsiz olsa da, hem çatışma, hem de Türk devletinin çatışmayı kontrol altında tutmak için aldığı tedbirler Türkiye’nin uzun süredir devam eden AB’ye katılım çabalarının arkasında önemli bir yer tutmaktadır; bunun sebeplerinden biri de sınırları içinde süregiden bir şiddetli çatışma yaşanan bir ülkenin AB’ye katılmasının yaratacağı zorluklardır. Kopenhag Kriterleri arasında yer alan siyasi kriter, AB üyeliğine başvuran devletlerde kurumsal istikrarı şart koşar ve demokrasi, hukukun üstün-

(50) Guy Harpaz ‘The Causes of the EU’s Ineffectual Contribution to Resolution of the Abkhazian and South Ossetian Conflicts’ (2017) 22.2 Eur. Foreign. Aff. Rev. 253.

(51) Guy Harpaz ‘The European Union’s Conflict-Resolution Policy in Georgia: The Way Forward’ European Foreign Affairs Review (2018) 23.2 Eur. Foreign. Aff. Rev. 243–262, 260.

(52) Bkz. Gëzim Visoka and John Doyle ‘Neo-Functional Peace: The European Union Way of Resolving Conflicts’ (2016) 54.4 Journal of Common Market Studies 862-877.

(53) Bkz. Johannes Karreth ‘How will Brexit shape conflict resolution between the UK and other European countries?’ LSE Brexit Blog, 18 September 2018.

(54) Nathalie Tocci ‘The EU and Conflict Resolution in Turkey and Georgia: Hindering EU Potential Through the Political Management of Contractual Relations’ (2008) 46.4 Journal of Common Market Studies 875-897, 881.

lülü, insan hakları, azınlıklara saygı duyulması ve azınlıkların korunması gibi hususların garantilenmesini ister⁽⁵⁵⁾; bu devletlerin bu kurallara uyup uymadığı, Avrupa Komisyonu tarafından yıllık olarak denetime tabi tutulur. Tocci'nin de belirttiği gibi, AB aktörleri, “Türkiye’deki demokrasi ve insan haklarıyla, ülkenin iç istikrarı ve dış siyaset yönelimiyle uzun süredir yakından ilgili olmuşlardır; bütün bunlar, Kürt sorunundan etkilenmiş meselelerdir. AB’nin Türkiye’deki Kürtlere dair endişeleri, Avrupa’daki Kürt diasporası tarafından da beslenmiştir; keza bu diaspora 1990’lardan bu yana Kürt sorununu Avrupa’nın gündemine getirme konusunda faaliyetlerini sürdürmektedir. Kürt ve Türk göçünün artacağına dair endişeler de AB’nin Kürt sorununun barışçıl biçimde çözülmesine yönelik istekliliğini arttıran faktörler arasındadır. Bunlara ek olarak, yakın dönemde PKK’nın Türkiye’deki şiddet olaylarını yeniden başlatması, Irak’taki savaş, petrol zengini Kerkük şehrinin demografisi ve statüsü, ülkenin bekası ya da yok oluşunda Iraklı Kürtlerin rolü gibi bir dizi faktör, AB’nin ilgisinin tekrar artmasına sebep olmuştur.⁽⁵⁶⁾ Şu anda bunlara, yani Tocci’nin Türkiye’deki Kürt sorunu bağlamındaki AB endişeleri listesine, şunları da ekleyebiliriz: Suriye’deki çatışmayı nihai olarak sonlandıracak herhangi bir anlaşmada Kürtlerin konumu, Türkiye’nin Suriye’deki askeri faaliyetleri, ve orada süregelen durumun Türkiye’deki Kürt sorununa yönelik potansiyel çözümler üzerinde yarattığı etki.

Avrupa Komisyonu, Türkiye’nin katılım sürecindeki ilerlemesine dair 1998’de yayınladığı ilk yıllık raporda, Güneydoğu’daki sorunun “sivil, askeri olmayan” bir biçimde çözülmesinin önemini vurgulamıştır.⁽⁵⁷⁾ Sonraki ilerleme raporlarında ülkenin Güneydoğu bölgesindeki insan ve azınlık haklarının daha geniş bir yaklaşımla ele alındığı, çatışmaya yönelik spesifik tavsiyelerde bulunulmadığı görülür. Fakat 2013’ten beri devam eden çözüm sürecinin askıya alınmasından sonra yayınlanan 2015 raporunda PKK’nın gerçekleştirdiği şiddetli saldırıların yanısıra Türk hükümetinin bunlara verdiği yanıtlardan bahsedildi ve “Kürt barış sürecinin muhakkak devam etmesi gerektiği” belirtildi. Komisyon, bunun “çok fazla hayata mal olmuş bir çatışmayı çözmek için bu kuşağın eline geçmiş en iyi fırsat olduğunu” belirtti ve şöyle dedi: “Yeni hükümet, demokratikleşme ve uzlaşmaya öncelik vermelidir.”⁽⁵⁸⁾ 2016’daki darbe girişiminin ardından yayınlanan ilerleme raporu anlaşılır

(55) European Council in Copenhagen, 21-22 June 1993, Conclusions of the Presidency, SN180/1/93 Rev 1, 13.

(56) Nathalie Tocci *The EU and Conflict Resolution: Promoting Peace in the Backyard* (Routledge London 2007) 53.

(57) European Commission ‘Regular Report on Turkey’s Progress Towards Accession’ (1998) 53.

(58) Commission Staff Working Document Turkey 2015 Report, Brussels, 10 November 2015, 24.

bir biçimde, girişim ardından alınan tedbirlere detaylı olarak eğilmektedir; fakat Kürt sorununa dair olarak “Kürt sorununun siyasi çözümü, ileri gidebilmek için tek yoldur,” demeye devam eder ve ekler: “Kürt sorununa sürdürülebilir bir siyasi çözüm getirilmesine acil ihtiyaç var.”⁽⁵⁹⁾ Haziran 2018’de Genel İşler Konseyi, Türkiye’nin katılım müzakerelerinin “artık durduğunu, yeni fasılların açılmasının ya da kapanmasının düşünülmemeyeceğini, Gümrük Birliği’nin modernleştirilmesine dair daha fazla çalışmanın hâlihazırda öngörülmemeyeceğini” belirtti.⁽⁶⁰⁾ Türkiye’nin gereken reformları uygulamakta başarılı olmadığını düşünen ve duruma eleştirel yaklaşan rapor, Türk hükümetinin “AB’ye katılma hedefini tekrar tekrar taahhüt etmesine rağmen buna uygun reformların ve düzenlemelerin yapılmadığını, AB’nin, hukukun üstünlüğü, temel haklar ve yargı konusundaki olumsuz gelişmelere yönelik ciddi endişelerine yanıt verilmediğini” kaydeder.⁽⁶¹⁾

İnsan hakları ve temel haklar konusunda “ciddi gerilemeler” olduğunu belirten rapor, özellikle ülkenin doğusunda ve güneydoğusundaki durumun, “güvenlik ortamının artmış olmasına rağmen sorunlu olmaya devam ettiğini” ifade eder.⁽⁶²⁾ Hükümet açısından “terörizmle mücadelenin meşru bir hak olduğunu” kabul eden rapor, öte yandan hükümetin, “bu mücadelenin hukukun üstünlüğü, insan hakları ve temel özgürlüklere uygun bir biçimde gerçekleştirildiğini sağlamaktan sorumlu olduğunu, terörizmle mücadele önlemlerinin orantılı olmaları gerektiğini” belirtir.⁽⁶³⁾ Komisyonun raporuna cevaben Türkiye Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı, rapordaki “tutarlı ve makul eleştirileri dikkate alacaklarını” ve “reform sürecinde yapıcı bir şekilde kullanacaklarını,” fakat “adil olmayan ve orantısız eleştirileri” kabul edemeyeceklerini belirterek, AB’nin “kendi iç sorunlarından kaynaklanan önyargılar sebebiyle” Türkiye’deki durumu değerlendirirken tarafsız kalamadığını söyledi.⁽⁶⁴⁾ Türkiye’nin “gelişme kaydettiği” düşünülen alanlardan biri göç ve iltica politikalarıydı; Türkiye’nin “Mart 2016 tarihli Türkiye – AB Zirvesi bildirisinin et-

(59) Commission Staff Working Document Turkey 2015 Report, Brussels, 9 November 2016, 6, 12.

(60) Commission Staff Working Document Turkey 2019 Report, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 2019 Communication on EU Enlargement Policy, Brussels, 29 May 2019, 3.

(61) Ibid, 3.

(62) Ibid, 17.

(63) Ibid.

(64) Ministry of Foreign Affairs Directorate for EU Affairs, Press Statement on the 2019 Country Report on Turkey by the European Commission, available at https://www.ab.gov.tr/press-statement-on-the-2019-country-report-on-turkey-by-the-european-commission_51671_en.html

kin uygulanmasına taahhütünün devam ettiği” ifade edildi.⁽⁶⁵⁾ Söz konusu anlaşma Mart 2016 tarihinde Türkiye ve AB arasında yapılmış olup, AB’ye göçmen akışının kontrol etme sorumluluğunu Türkiye’ye verdi ve “20 Mart 2016’dan itibaren Türkiye’den Yunan adalarına geçen tüm düzensiz göçmenlerin Türkiye’ye gönderileceğini” kaydetti.⁽⁶⁶⁾ Anlaşma, Yunan adalarına gelen göçmenlerin kayda alınacağını ve sığınma başvurularının Yunan yetkililer tarafından işleneceğini, fakat sığınma talebinde bulunmayanların, başvurularının temelsiz veya kabul edilemez bulunanların Türkiye’ye geri yollanacağını, bunun maliyetinin de AB tarafından karşılanacağını şart koştu. BM Kırılganlık Kriterleri uyarınca, Yunan adalarından Türkiye’ye geri yollanan her Suriyeli için Türkiye’deki bir Suriyeli AB’ye yerleştirilecekti; buna ek olarak “Türkiye’den AB’ye yasadışı göç amaçlı yeni deniz ya da kara rotalarının açılmaması için Türkiye gereken tüm tedbirleri alacaktır (...) ve hem AB, hem komşu ülkelerle bu amaçla işbirliği yapacaktır,” dendi.⁽⁶⁷⁾ Bildirinin geri kalanında Türkiye’nin bu anlaşmadan nasıl fayda sağlayacağı belirtiliyordu; maddi desteğin yanı sıra Gümrük Birliği’nin iyileştirilmesine yönelik çabaların devam edeceğine dair taahhüt, “katılım sürecini canlandırma” ve “Suriye’deki, özellikle de Türkiye sınırına yakın bölgelerdeki insani koşulları iyileştirmek için Türkiye’yle ortak çaba göstermek, böylece yerel halkın ve mültecilerin daha güvenli koşullarda yaşamasını sağlamak” taahhüdü yer alıyordu.⁽⁶⁸⁾

AB’nin üye adayı devletlere karşı kullandığı şartlı gereksinimler ya da “havuç ve sopa” yaklaşımının genelde geniş iç reformlara önayak olduğu düşünülür.⁽⁶⁹⁾ Türkiye örneğinde bunun AKP iktidarının ilk yıllarında, iç siyaset ve ekonomi alanında doğru olduğu muhakkak; fakat reform sürecinin AKP tarafından “ülke içinde iktidarını konsolide etmek ve meşruiyet kazanmak”⁽⁷⁰⁾ amacıyla araçsallaştırıldığı, bu siyasi iktidarı elde tutma isteğinin ihtiyaç duyulan reformların uygulanmasının önüne geçtiği de öne sürülüyor. Bu yaklaşıma katılanlar olduğu kadar katılmayanlar da olabilir; AKP iktidarının son dönemlerinde insan haklarının korunması

(65) Commission Staff Working Document Turkey 2019 Report, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 2019 Communication on EU Enlargement Policy, Brussels, 29 May 2019, 6.

(66) Council of the European Union EU-Turkey Statement, 18 March 2018.

(67) Ibid.

(68) Ibid.

(69) Genel bir okuma için bkz. Karen E. Smith ‘The Evolution and Application of EU Membership Conditionality’ in Marise Cremona (ed.) *The Enlargement of the European Union* (OUP: Oxford, 2003).

(70) Münevver Cebeci ‘De-Europeanisation or Counter-Conduct? Turkey’s Democratisation and the EU’ (2016) 21.1 *South European Society and Politics* 119-132, 126.

alanında ilerlemeden ziyade gerilemeler yaşandığını da hatırlayalım; fakat bütün bunlar bir yana, Kürt sorunu, Türkiye'nin daha geniş anlamda demokratikleşmesi için bir araç olarak kullanılmıştır,⁽⁷¹⁾ bu demokratikleşme projesi de henüz tamamlanmış değildir. Örneğin Tocci, AB'nin Türkiye'deki Kürt sorununa özellikle 1999 ve 2005 yılları arasında olumlu bir etkisinin olduğunu, Türkiye'deki Kürtlerin çoğunun, Kürt vatandaşlarının bireysel haklara ve azınlık haklarına sahip olacağı demokratik Türkiye hedefini benimsediğini söyler: “Öcalan'ın ele geçirilmesinin PKK üzerindeki zayıflatıcı etkisi, Türkiye'nin 1999'daki katılım sürecinde mevcut olduğu düşünülen fırsatlarla örtüştü. Bu sayede Kürt aktörler için hedeflerini yeniden tanımlayacakları, ayrılıkçılık ve şiddetten uzaklaşıp AB adayı Türkiye ile demokratik ve hak temelli bir çözüme yaklaşabilecekleri söylemsel bir bağlam oluştu. 2000 – 2005 arasında katılım müzakerelerinin açılmasının ardından AB tarafından harekete geçirilen Ankara, Kürtler de dahil olmak üzere tüm vatandaşlara daha çok hak ve özgürlükler tanıyan bir dizi geniş kapsamlı siyasi reform gerçekleştirdi. Katılım süreci, Türk devleti ile Kürt nüfusu arasındaki rakip iddiaların birbirleriyle bağdaştırılabilmesi için gereken çerçeveyi ve teşvikleri sağladı.”⁽⁷²⁾

Yakın geçmişte AB üyeliği yolunda pek aşama katedilmediği göz önünde bulundurulursa, Türkiye ve AB arasında 2016 yılında gerçekleşen göç anlaşmasının birlik ve Türkiye arasındaki ilişkinin yeniden değerlendirilmesine yol açtığı söylenebilir. Fakat anlaşmanın yarattığı iyiniyet hızla tükendi; maddi destek haricinde Türkiye'nin bu anlaşmadan pek fayda gördüğünü söylemek de zor. Aralık 2016'da Komisyon, Gümrük Birliği'ni güncelleme ve ikili ticaret anlaşmalarını hizmet, kamu alımları, sürdürülebilir kalkınma gibi alanları da kapsayacak şekilde genişletme teklifinde bulundu, fakat teklif henüz uygulamaya geçirilmedi.⁽⁷³⁾ Komisyonun geçmiş yıllardaki ilerleme raporlarında sergilenen eleştirel tavır bir yana, yeni bir gümrük anlaşmasının karşılıklı olarak faydalı olacağı öne sürülüyor. Ögütçü ve Jones, gümrük birliğinin “realpolitik ve ortak çıkarlara dayalı AB-Türkiye ilişkilerinin yenilenmesinde ve tazelenmesinde merkezi öneme sahip olması gerektiğini” savunuyorlar.⁽⁷⁴⁾ Gümrük Birliği'nin gün-

(71) Bkz. Kathleen Cavanaugh and Edel Hughes 'A Democratic Opening?: The AKP and the Kurdish Left' (2015) 12.1 *Muslim World Journal of Human Rights* 53-74.

(72) Nathalie Tocci 'The EU and Conflict Resolution in Turkey and Georgia: Hindering EU Potential Through the Political Management of Contractual Relations' (2008) 46.4 *Journal of Common Market Studies* 875-897, 881-2 (notes omitted).

(73) Bkz. 'Enhancement of EU-Turkey bilateral trade relations and modernisation of the EU-Turkey Customs Union', available at https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/turkey/index_en.htm

(74) Mehmet Ögütçü and Stephen Jones 'Upgraded customs union should serve as bedrock of EU-Turkey ties' 14 February 2018, published at <https://www.euractiv.com/section/global-europe/opinion/upgraded-customs-union-should-serve-as-bedrock-of-eu-turkey-ties/>

cellenmesine yönelik diyalogun insan hakları ve hukukun üstünlüğü alanlarında yaşanan gerilemeler ele alınmadan başlamayacağı belli; fakat Konsey'in müzakerelerin başlamasını onaylamak için Türkiye'den resmen ne istediğinin de net olmadığı söyleniyor. Pierini, "AB'nin, hukukun üstünlüğüne ne derecede dönmenin müzakereleri yeniden başlatmaya yeterli olacağını belirtmesi, uygulaması kolay bir seçenek olacaktır," diyor.⁽⁷⁵⁾ 2016'daki göç anlaşması kapsamında vaat edilen vize serbestisine yönelik diyaloglar da benzer biçimde yavaş ilerliyor. Avrupa Komisyonu, Mayıs 2019 raporunda vize serbestisi diyalogunun devam ettiğini, Türkiye'nin bu konudaki henüz karşılanmamış ölçütlere yönelik teknik çalışmaları sürdürmek için yedi çalışma grubu kurduğunu kaydetti. Bu ölçütler yolsuzlukla mücadele, cezai konularda adli işbirliği, Europol'le işbirliği, verilerin korunmasına yönelik yasama, terörle mücadele yasaları, AB-Türkiye geri kabul anlaşması ve biyometrik pasaportlar olarak sıralanmaktadır.⁽⁷⁶⁾ Fakat Türkiye'nin vize politikasını AB vize politikasıyla uyumlu kılmak alanında ilerleme sağlanmadığı gibi, rapor Türkiye'nin AB vize politikasına tam uyum gösterebilmek için daha fazla çalışma yapması gerektiğini belirtir.⁽⁷⁷⁾

Türkiye-AB ilişkileri, Türkiye'nin Kuzeydoğu Suriye'deki askeri hareketleri sebebiyle raporun yazıldığı esnada daha da karmaşıklaşmıştır. AB - Türkiye gündeminde her ne kadar terörle mücadele için işbirliği yüksek önceliği haiz olsa da, PKK'den farklı olarak YPG, AB'nin yasaklı terör örgütleri listesinde değil. Ekim 2019'da AB, Türkiye'nin Suriye'deki faaliyetlerini sertçe kınadı; Lüksemburg'da dışişleri bakanlarının bir araya geldiği toplantıda AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi, Konsey'in, Türkiye'nin faaliyetlerini oy birliğiyle kınadığını belirtti ve Türkiye'nin operasyonunun "tüm bölgenin istikrarını ve güvenliğini tehlikeye attığını, sivilere zarar verdiğini ve daha da yerlerinden ettiğini, insani yardıma erişimi ciddi biçimde zorlaştırdığını" belirtti.⁽⁷⁸⁾ Sonuçta şu ifade kayda geçirildi: "AB, Türkiye'nin tüm bölgenin istikrarını ve güvenliğini tehlikeye atan, sivilere zarar veren ve onları yerinden eden, insani yardıma erişimi ciddi biçimde zorlaştıran askeri operasyonunu kınamaktadır. Operasyon, BM liderliğindeki siyasi süreç aracılığıyla Suriye'de barışın sağlanmasını oldukça zorlaştırmaktadır. Küre-

(75) Marc Pierini 'Options for the EU-Turkey Relationship' Carnegie Europe, 3 May 2019.

(76) Commission Staff Working Document Turkey 2019 Report, Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 2019 Communication on EU Enlargement Policy, Brussels, 29 May 2019, 49.

(77) Ibid.

(78) Bkz. 'Syria: EU condemns Turkey's military action' European External Action Service, 14 October 2019.

sel Koalisyon'un DAES'e karşı sağladığı başarıları tehlikeye atmakta, DAES'in hem Avrupa'nın hem Türkiye'nin bölgesel ve uluslararası güvenliğine tehdit olmaya devam ettiğini hatırlatmaktadır. Avrupa Birliği, Suriye'nin birliğini, egemenliğini ve bölgesel bütünlüğünü desteklemeye devam etmektedir. Bunlar sadece BMGK 2254'e ve BM önderliğindeki Cenevre sürecinde Suriyeli taraflarca müzakere edilen 2012 Cenevre Bildirisi'ne uyan bir biçimde gerçekleşecek hakiki bir siyasi geçiş süreciyle sağlanabilir.”⁽⁷⁹⁾ AB'den gelecek eleştirileri öngören Türkiye'de ise Cumhurbaşkanı Erdoğan, AKP'li partilileriyle yaptığı bir toplantıda kendisini eleştirenlerin “samimi olmadığını,” Avrupalı ülkelerin Türkiye'nin Suriye'deki askeri operasyonlarını işgal olarak tanımlaması hâlinde, Türkiye'deki 3.6 milyon Suriyeli göçmen için Avrupa'nın kapılarını açacağını ifade etti.⁽⁸⁰⁾

SONUÇ: AB BAŞKA NE YAPABİLİR?

Lizbon Antlaşması'nın getirdiği kurumsal reformlar AB'nin çatışma dönüşümü alanında daha proaktif bir yaklaşım sergileyebilmesi için gerekli olan araçları sağladı. Johansson ve diğerleri AB'nin bu araçları en iyi biçimde nasıl kullanabileceğine dair bir öneriler listesi oluşturarak şunları sıralamıştır: yapıcı barış angajmanlarına odaklanmak, kriz yönetimi kapasitesini geliştirmek ve kullanabilmek, barışı koruma performansını güçlendirmek, diğer tedbirlere ek olarak şartlılık ve yaptırımlar aracılığıyla da demokrasiyi ve insan haklarını teşvik etmek ve bütünüyle AB'nin yetkilerini kullanarak analiz ve eylem kapasitesini güçlendirmek.⁽⁸¹⁾ Fakat günümüz itibarıyla bu araçların uygulamadaki hâli ortaya net olmayan bir tablo çıkarmıştır; AB'nin çatışmadan etkilenen ortamlarda iyi bir etkisinin olduğu durumlar kadar, Türkiye'deki Kürt sorunu örneğinde olduğu gibi AB'nin etkisini daha fazla kullanabileceği durumlar da mevcuttur.

Türkiye ve AB'nin kötüleşen ilişkisine dair son yıllarda çok yazılıp çizildi. Hem AB, hem Türkiye çeşitli krizler yaşıyor, bu krizler ekonomik ve siyasi; ikisi de Suriye'deki savaştan ve 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan en büyük ölçekli mülteci hareketinden etkilendi. En azından kısa vadede, AB - Türkiye ilişkilerinin merkezinde bu iki unsurun kalacağı görünüyor. Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'nin katılım durumuna dair yayınladığı son raporun tonuna ve içeriğine bakılırsa

(79) Bkz. Council of the European Union, Press Release: 'North East Syria: Council adopts conclusions', 14 October 2019.

(80) Bkz. 'Turkey threatens EU critics with open border as Syria conflict intensifies' *Euronews* 10 October 2019.

(81) Emma Johansson et al / A New Start for EU Peacemaking: Past Record and Future Potential' (2008) Uppsala Department of Peace and Conflict Research Paper No. 7. 48-50.

kısa ya da orta vadede katılım pek olası görünmüyor. Yakın zamanda Janning'in ifade ettiği gibi, "iki tarafın karşılıklı ve birbirini besleyen çıkarlarına dayalı" bir ilişkinin devam etmesi, daha olası görünüyor.⁽⁸²⁾ Peki o zaman AB, Türkiye'deki Kürt sorununun barışçıl çözümünü desteklemek adına başka neler yapabilir? 2000'lerin başındaki 'reformcu' dönemde, AB'nin daha çok yaptırım gücü varken ve katılım sürecinde daha fazla ve daha kapsamlı iç reformları teşvik edebilecekken çok daha fazla çaba gösterilebilirdi. Zamanın Dışişleri Bakanı Ali Babacan'ın belirttiği gibi 2008 itibarıyla, üyeliğe yönelik elle tutulur bir ilerleme sağlanmamış olmaması artık bir 'reform yorgunluğu' yaratmaya başlamıştı; Babacan, üyelik için net bir tarih belirtilmeden daha fazla reform uygulamaya yönelik istek kalmadığını ifade etmişti.⁽⁸³⁾ Türk tarafındaki reform yorgunluğuyla eşzamanlı olarak AB de büyüme yorgunluğu yaşamaya başladı; bu durumda büyümenin faydalarını vurgulamak için daha çok çaba gösterilebilirdi.⁽⁸⁴⁾ Komisyonun 1998 tarihli, Türkiye'nin katılım sürecine dair ilk ilerleme raporu ile 2015'te barış sürecinin bitmesinin ardından yayınladığı rapor arasında geçen sürede Komisyon, Kürt sorununa siyasi bir çözüm bulmak fikrine spesifik olarak eğilmedi; bunun yerine, Kürt meselesine Türkiye'nin insan ve azınlık haklarına uyum göstermesi merceğinden yaklaşmayı tercih etti. Dolayısıyla "1998 tarihli ilerleme raporundan sonra Kürt sorununun tercihen nasıl çözüleceğine dair bir şey söylemeyen Komisyon, Türkiye'yi bu meseleyi çözmekle başbaşa bıraktı".⁽⁸⁵⁾ Geriye bakıldığında bu yaklaşımın pek de yardımcı olmadığı görülüyor.

AB'nin atabileceği somut adımlar arasında AB kurumlarının ve üye devletlerin, çatışmanın siyasi olarak çözülmesine yönelik sivil girişimleri desteklemeye devam etmesi gerektiği ifade ediliyor. Bunun yanı sıra Kürt sorunu üzerine bağımsız ve tarafsız habercilik yapan yerel medya ve sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesi; ihtiyaç duyulan hukuki reformların kamu düzenini sağlamaya ve terörle mü-

(82) Josef Janning 'Transactional by Default: EU-Turkey Relations in Search of a New Rationale' *Turkish Policy Quarterly* 1 June 2018.

(83) Babacan şöyle konuştu: "Türkiye'nin AB üyeliği için bir tarih verilmediğinden dolayı reformların ne zaman ve nasıl yapılacağı Türkiye'nin inisiyatifine kalmıştır. Üyelik için zaman çizelgemiz belli olduğunda tavrımızı değiştirebiliriz." See 'Turkey Presses the EU to set a Target Date for Full Membership' *Hürriyet*, 9 May 2008. Available at <http://www.hurriyet.com.tr/english/turkey/8896006.asp?gid=231&sz=19498> (last accessed, 9 May 2008). Aynı zamanda bkz. MJ Patton 'AKP Reform Fatigue in Turkey: What Happened to the EU Process?' (2007) 12.3 *Mediterranean Politics* 339-358, asserting that 'reform fatigue' was evident in Turkey.

(84) Daha fazlası için bkz. Anna Szolucha 'The EU and 'Enlargement Fatigue': Why Has the European Union Not Been Able to Counter 'Enlargement Fatigue'?' (2010) 6.1 *Journal of Contemporary European Research* 107-122.

(85) Johanna Nykänen 'Turkey's Kurdish Question and the EU's Dialogue-less Approach' (2011) 19.1 *Perspectives* 73-84, 79.

cadeleye yönelik meşru önlemleri ortadan kaldırmayacağını, Türkiye'nin temel hak ve özgürlüklere dair kendi taahhütlerini yerine getirmesini sağlayacağını ifade edilmesi; bunlara ek olarak "Türkiye'de AB'ye üye devletlerin PKK aktivistlerini barındırdığına ve örgüte maddi destek verilmesine izin verdiğine dair yaygın biçimde mevcut olan algıların ortadan kalkması için"⁽⁸⁶⁾ AB'nin PKK'ya yönelik konumunu daha net bir şekilde belirtmesi gerekiyor. Katılım süreci çok yavaş ilerliyor fakat bir yandan da geçmişe kıyasla Türkiye'nin AB'ye çok daha fazla itiraz ettiğini görüyoruz. Bunu yukarıda ele alınan Mayıs 2019 tarihli Komisyon raporunda gözlemlemek mümkün. Katılım sürecinde ilerleme kaydedilmemesi durumunda Aydıntaşbaş'ın da belirttiği gibi, belki de AB'nin Ankara'yla iletişim kurmak ve temasa geçmek için başka kanallar bulması gerekecektir.⁽⁸⁷⁾ AB açısından ise, şayet nihai olarak Türkiye'nin üye olması gerçekçi bir seçenek değilse, katılım müzakerelerinin sürdürülmesi samimiysizce olacaktır. Aydıntaşbaş, "AB üye devletlerinin Türkiye'yi yanlarında tutmak için çeşitli sebepleri var, ama esasen korku veya açgözlülükle hareket ediyorlar. Katılım sürecini sürdürmeyi ısrarla destekleyenler ise ya kırılganlık algılarından, ya stratejik ihtiyaçlarından, ya da Türkiye'nin ekonomik olarak Avrupa için önemli olduğunu düşündüklerinden böyle yapıyorlar (...). Avrupa ülkelerinin çoğu, Türkiye'nin içeriyle dışarısı arasındaki ara bir konumda bulunmasından hoşnut ve aslında tercih ettikleri de bu."⁽⁸⁸⁾ Üyeliğe yönelik net bir zaman çizelgesi olmadığı takdirde AB-Türkiye ilişkilerinin gözden geçirilmesi gereklidir; belki de bu sayede yeni bir reform süreci teşvik edilebilir. Türkiye ve AB, onyıllardır devam eden ve hem siyasi, hem ticari bağlardan müteşekkil bir ilişki içerisinde; bu ilişkiyi beslemek iki tarafın da yararına. Bu sayede AB, Türkiye'deki Kürt sorununa yönelik hâlen olumlu bir etki yaratabileceğini görebilir.

⁽⁸⁶⁾ Daha fazlası için bkz. 'The PKK Conflict in the Context of EU-Turkey Relations' Crisis Group, 1 March 2017.

⁽⁸⁷⁾ Bkz. Asli Aydıntaşbaş 'The Discreet Charm of Hypocrisy: An EU Turkey Power Audit' European Council on Foreign Relations, March 2018, 9.

⁽⁸⁸⁾ Asli Aydıntaşbaş 'The Discreet Charm of Hypocrisy: An EU Turkey Power Audit' European Council on Foreign Relations, March 2018, 2.

DPI Aims and Objectives

Aims and objectives of DPI include:

>> To contribute to broadening bases and providing new platforms for discussion on establishing a structured public dialogue on peace and democracy building.

>> To provide opportunities, in which different parties are able to draw on comparative studies, analyse and compare various mechanisms used to achieve positive results in similar cases.

>> To create an atmosphere whereby different parties share knowledge, ideas, concerns, suggestions and challenges facing the development of a democratic solution in Turkey and the wider region.

>> To support, and to strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers.

>> To identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence democracy-building.

>> Promote and protect human rights regardless of race, colour, sex, language, religion, political persuasion or other belief or opinion.

DPI aims to foster an environment in which different parties share information, ideas, knowledge and concerns connected to the development of democratic solutions and outcomes. Our work supports the development of a pluralistic political arena capable of generating consensus and ownership over work on key issues surrounding democratic solutions at political and local levels.

We focus on providing expertise and practical frameworks to encourage stronger public debates and involvements in promoting peace and democracy building internationally. Within this context DPI aims to contribute to the establishment of a structured public dialogue on peace and democratic advancement, as well as to widen and create new existing platforms for discussions on peace and democracy building. In order to achieve this we seek to encourage an environment of inclusive, frank, structured discussions whereby different parties are in the position to openly share knowledge, concerns and suggestions for democracy building and strengthening across multiple levels.

DPI's objective throughout this process is to identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence the process of finding democratic solutions. DPI also aims to support and strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers through its projects and output. Comparative studies of relevant situations are seen as an effective tool for ensuring that the mistakes of others are not repeated or perpetuated. Therefore we see comparative analysis of models of peace and democracy building to be central to the achievement of our aims and objectives.

Demokratik Gelişim Enstitüsü'nün Amaçları ve Hedefleri

DPI'nın amaçları ve hedefleri:

>> Barışın ve demokrasinin inşası üzerine yapılandırılmış bir kamusal diyalogun oluşması için gerekli olan tartışma ortamının geliştirilmesi ve genişletilmesi.

>> Farklı kesimlerin karşılaştırmalı çalışmalar vesilesiyle bir araya gelerek, farklı dünya örnekleri özelinde benzer durumlarda olumlu sonuçlar elde etmek için kullanılmış çeşitli mekanizmaları incelemesine ve analiz etmesine olanak sağlamak. Farklı kesimlerin bir araya gelerek Türkiye ve daha geniş bir coğrafyada demokratik bir çözümün geliştirilmesine yönelik bilgilerini, düşüncelerini, endişelerini, önerilerini, kaygılarını ve karşılaşılan zorlukları paylaştığı bir ortam yaratmak. Akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve karar alıcılar arasındaki işbirliğinin desteklemek ve güçlendirmek.

>> Ortak öncelikleri belirlemek ve demokrasi inşası sürecini ve sürece katılımı etkileyecek yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek. Din, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş ve inanç farkı gözetmeksizin insan haklarını teşvik etmek ve korumak. Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), Türkiye'de demokratik bir çözümün geliştirilmesi için, farklı kesimlerin bir araya gelerek bilgilerini, fikirlerini, kaygılarını ve önerilerini paylaştıkları bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmalarımız, demokratik çözümün sağlanması için kilit önem taşıyan konularda fikir birliğine varma ve uzlaşılan konuları sahiplenme yeteneğine sahip çoğulcu bir siyasi alanın geliştirilmesini desteklemektedir.

Kurum olarak güçlü bir kamusal tartışmayı; barışı ve demokrasiyi uluslararası düzeyde geliştirmeye yönelik katılımları teşvik etmek için uzmanlığa ve pratiğe dayalı bir bakış açısıyla hareket ediyoruz. Bu çerçevede barış ve demokratik ilerleme konusunda yapılandırılmış bir kamusal tartışmanın oluşturulmasına katkıda bulunmayı; barış ve demokrasi inşası tartışmaları için yeni platformlar yaratmayı ve mevcut platformları genişletmeyi amaçlıyoruz.

Bu amaçlara ulaşabilmenin gereği olarak, farklı kesimlerin demokrasinin inşası ve güçlendirmesi için bilgilerini, endişelerini ve önerilerini açıkça paylaşabilecekleri kapsayıcı, samimi ve yapılandırılmış tartışma ortamını çeşitli seviyelerde teşvik etmeye çalışıyoruz. DPI olarak farklı projelerimiz aracılığıyla akademi, sivil toplum ve karar alıcılar arasındaki işbirliğini desteklemeyi ve güçlendirmeyi de hedefliyoruz.

BOARD MEMBERS

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Kerim Yıldız (*Chief Executive Officer / İcra Kurulu Başkanı*)

Kerim Yıldız is an expert in conflict resolution, peacebuilding, international human rights law and minority rights, having worked on numerous projects in these areas over his career. Yıldız has received a number of awards, including from the Lawyers Committee for Human

Rights for his services to protect human rights and promote the rule of law in 1996, and the Sigrid Rausing Trust's Human Rights award for Leadership in Indigenous and Minority Rights in 2005. Yıldız is also a recipient of the 2011 Gruber Prize for Justice. He has also written extensively on international humanitarian law, conflict, and various human rights mechanisms.

Kerim Yıldız çatışma çözümü, barışın inşası, uluslararası insan hakları ve azınlık hakları konusunda uzman bir isimdir ve kariyeri boyunca bu alanlarda çok çeşitli projelerde çalışmıştır. Kerim Yıldız, 1996 yılında insan haklarının korunması ve hukuk kurallarının uygulanması yönündeki çabalarından ötürü İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi Ödülü'ne, 2005'te Sigrid Rausing Trust Vakfı'nın Azınlık Hakları alanında Liderlik Ödülü'ne ve 2011'de ise Gruber Vakfı Uluslararası Adalet Ödülü'ne layık görülmüştür. Uluslararası insan hakları hukuku, insancıl hukuk ve azınlık hakları konularında önemli bir isim olan Yıldız, uluslararası insan hakları hukuku ve insan hakları mekanizmaları üzerine çok sayıda yazılı esere sahiptir.

Nicholas Stewart QC (*Chair / Yönetim Kurulu Başkanı*)

Nicholas Stewart, QC, is a barrister and Deputy High Court Judge (Chancery and Queen's Bench Divisions) in the United Kingdom. He is the former Chair of the Bar Human Rights Committee of England and Wales and former President of the Union Internationale des Avocats. He has appeared at all court levels in England and Wales, before

the Privy Council on appeals from Malaysia, Singapore, Hong Kong and the Bahamas, and in the High Court of the Republic of Singapore and the European Court of Human Rights. Stewart has also been the chair of the Dialogue Advisory Group since its founding in 2008.

Tecrübeli bir hukukçu olan Nick Stewart Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and Queen's Bench Birimi) ikinci hâkimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rihts Committee of England and Wales) ve

Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. İngiltere ve Galler’de gerçekleşen ve Malezya, Singapur, Hong Kong, Bahamalar, Singapur ve Avrupa İnsan Hakları mahkemelerinin temyiz konseylerinde görüş bildirdi. Stewart, 2008’deki kuruluşundan bu yana Diyalog Danışma Grubunun başkanlığını da yürütüyor.

Priscilla Hayner

Priscilla Hayner is co-founder of the International Center for Transitional Justice and is currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts. She is a global expert on truth commissions and transitional justice initiatives and has authored several books on these topics, including *Unspeakable Truths*, which analyses truth commissions globally. Hayner has recently engaged in the recent Colombia talks as transitional justice advisor to Norway, and in the 2008 Kenya negotiations as human rights advisor to former UN Secretary-General Kofi Annan and the United Nations-African Union mediation team. Hayner has also worked significantly in the implementation stages following a peace agreement or transition, including Sierra Leone in 1999 and South Sudan in 2015.

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez’in (International Center for Transitional Justice) kurucularından olan Priscilla Hayner, aynı zamanda BM Kıdemli Arabuluculuk Danışmanları Ekibi’ndedir. Hakikat komisyonları, geçiş dönemi adaleti inisiyatifleri ve mekanizmaları konusunda küresel bir uzman olan Hayner, hakikat komisyonlarını küresel olarak analiz eden *Unspeakable Truths* (Konulmayan Gerçekler) da dahil olmak üzere, alanda pek çok yayına sahiptir. Hayner, yakın zamanda Kolombiya barış görüşmelerinde Norveç’in geçiş dönemi adaleti danışmanı olarak ve 2008 Kenya müzakerelerinde eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan ve Birleşmiş Milletler-Afrika Birliği arabuluculuk ekibinin insan hakları danışmanı olarak görev yapmıştır. Hayner, 1999’da Sierra Leone ve 2015’te Güney Sudan da dahil olmak üzere birçok ülkede, barış anlaşması ve geçiş sonrası uygulamaları konularında çalışmalar yapmıştır.

Arild Humlen

Arild Humlen is a lawyer and Director of the Norwegian Bar Association's Legal Committee. He is widely published within a number of jurisdictions, with emphasis on international civil law and human rights, and he has lectured at the law faculty of several universities in

Norway. Humlen is the recipient of the Honor Prize of the Bar Association of Oslo for his work on the rule of law and in 2015 he was awarded the Honor Prize from the international organisation Save the Children for his efforts to strengthen the legal rights of children.

Hukukçu olan Arild Humlen aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi'nin direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmış, Norveç'te bir dizi hukuk fakültesinde ders vermiştir. Oslo Barosu bünyesinde Sığınmacılık ve Göçmenlik Hukuku Davaları Çalışma Grubu başkanı olarak yaptığı çalışmalardan dolayı Oslo Barosu Onur Ödülü'ne layık görülmüştür.

Jacki Muirhead

Jacki Muirhead was appointed Chambers Administrator at Devereux Chambers, London, UK, in November 2015. Her previous roles include Practice Director at FJ Cleveland LLP, Business Manager at Counsels' Chambers Limited and Deputy Advocates Clerk at the Faculty of Advocates, UK.

Şu anda Devereux Chambers isimli hukuk firmasında üst düzey yönetici olarak görev yapan Jacki Muirhead bu görevinden önce Cleveland Hukuk Firması çalışma direktörü, Counsel's Chambers Limited isimli hukukçular odasında şef katip ve Avukatlar Fakültesi'nde (Faculty of Advocates) pazarlama müdürü olarak çalışmıştır.

Prof. David Petrasek

Professor David Petrasek is Associate Professor at Graduate School of Public and International Affairs, University of Ottawa, Canada. He is a former Special Adviser to the Secretary-General of Amnesty International. He has worked extensively on human rights, humanitarian and conflict resolution issues, including for Amnesty International (1990-

96), for the Office of the UN High Commissioner for Human Rights (1997-98), for the International Council on Human Rights Policy (1998-02) and as Director of Policy at the Centre for Humanitarian Dialogue (2003-07). Petrasek has also taught international human rights and humanitarian law courses at the Osgoode Hall Law School

at York University, Canada, the Raoul Wallenberg Institute at Lund University, Sweden, and at Oxford University.

Kanada'da Ottawa Üniversitesi'nde Uluslararası Siyasal İlişkiler Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçmişte Uluslararası Af Örgütü Eski Genel Sekreteri'ne başdanışmanlık yapan Prof. David Petrasek, uzun yıllardır insan hakları, insancıl hukuk ve uyuşmazlıkların çözümü konularında çalışmalar yürütmektedir. Bu alanlarda önde gelen bir uzman ve yazardır. 1990-1996 yılları arasında Uluslararası Af Örgütü, 1997-1998 yılları arasında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, 1998-2002 yılları arasında İnsan Hakları Politikası üzerine Uluslararası Konsey ve 2003-2007 yılları arasında da İnsani Diyalog Merkezi'nde Politika Bölümü Direktörü olarak çalışmıştır.

Antonia Potter Prentice

Antonia Potter Prentice is currently the Director of Alliance 2015 – a global network of humanitarian and development organisations. Prentice has extensive experience on a range of humanitarian, development, peacemaking and peacebuilding issues through her previous positions, including interim Senior Gender Adviser to the Joint Peace

Fund for Myanmar and providing technical advice to the Office of the Special Envoy of the UN Secretary General to the Yemen peace process. Prentice has also been involved in various international organisations including UN Women, Dialogue Advisory Group, and Centre for Humanitarian Dialogue. Prentice co-founded the Athena Consortium as part of which she acts as Senior Manager on Mediation Support, Gender and Inclusion for the Crisis Management Initiative (CMI) and as Senior Adviser to the European Institute for Peace (EIP).

Antonia Potter Prentice, insani yardım kuruluşlarının ve kalkınma örgütlerinin küresel ağı olan İttifak 2015'in direktörüdür. Prentice, Myanmar için Ortak Barış Fonu'na geçici Kıdemli Cinsiyet Danışmanı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Yemen Özel Elçisi Ofisi'ne teknik tavsiyeler vermek de dahil olmak üzere insancıl faaliyetler, kalkınma, barış yapma ve barış inşası gibi konularda sivil toplum bünyesinde 17 yıllık bir çalışma tecrübesine sahiptir. BM Kadınları, Diyalog Danışma Grubu ve İnsani Yardım Diyalogu Merkezi gibi çeşitli uluslararası örgütlerde görev yapan Prentice, kurucuları arasında yer aldığı Athena Konsorsiyomu Arabuluculuk Desteği, Toplumsal Cinsiyet ve Kaynaştırma için Kriz Yönetimi İnisiyatifi'nde yöneticilik ve Avrupa Barış Enstitüsü'ne (EIP) başdanışmanlık yapmaktadır.

Catherine Woollard

Catherine Woollard is the current Secretary General for ECRE, the European Council for Refugees and Exiles, a pan-European alliance of 96 NGOs protecting and advancing the rights of refugees, asylum seekers and displaced persons. Previously she served as the Director of the Brussels Office of Independent Diplomats, and from 2008 to 2014 she was the Executive Director of the European Peacebuilding Liaison Office (EPLO) – a Brussels-based network of not-for-profit organisations working on conflict prevention and peacebuilding. She also held the positions of Director of Policy, Communications and Comparative Learning at Conciliation Resources, Senior Programme Coordinator (South East Europe/CIS/Turkey) at Transparency International and Europe/Central Asia Programme Coordinator at Minority Rights Group International. Woollard has additionally worked as a consultant advising governments on anti-corruption and governance reform, as a lecturer in political science, teaching and researching on the EU and international politics, and for the UK civil service.

Catherine Woollard, Avrupa Mülteci ve Sürgünler Konseyi (ECRE) Genel Sekreteri'dir. ECRE, Avrupa ülkelerinin ittifakına dayalı ve uluslararası koruma alanında çalışan yaklaşık 96 sivil toplum kuruluşunun üye olduğu bir ağıdır. Geçmişte Bağımsız Diplomatlar Grubu'nun Brüksel Ofis Direktörü olarak çalışan Woollard 2008-2014 yılları arasında çatışmanın önlenmesi ve barışın inşası üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu bir ağ olan Avrupa Barış İnşası İrtibat Bürosu'nun direktörü olarak görev yapmıştır. Conciliation Resources'da Siyaset, İletişim ve Karşılaştırmalı Öğrenme Birimi Direktörü, Transparency International'da Güneydoğu Avrupa ve Türkiye Kıdemli Program Koordinatörü, Minority Rights Group'da Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörü olarak görev yapmıştır. Hükümetlere yolsuzluk konusunda danışmanlık hizmeti vermiş, akademisyen olarak Birleşik Krallık'taki kamu kurumu çalışanlarına siyaset bilimi, AB üzerine eğitim ve araştırma ve uluslararası politika alanlarında dersler vermiştir.

COUNCIL OF EXPERTS

UZMANLAR KURULU ÜYELERİ

Bertie Ahern

Bertie Ahern is the former Taoiseach (Prime Minister) of Ireland, a position to which he was elected following numerous Ministerial appointments as well as that of Deputy Prime Minister. A defining moment of Mr Ahern's three terms in office as Taoiseach was the successful negotiation of the Good Friday Agreement in April 1998. Mr Ahern held the Presidency of the European Council in 2004, presiding over the historic enlargement of the EU to 27 member states. Since leaving Government in 2008 Mr Ahern has dedicated his time to conflict resolution and is actively involved with many groups around the world. Current roles include Co-Chair of The Inter Action Council; Member of the Clinton Global Initiative; Member of the International Group dealing with the conflict in the Basque Country; Honorary Adjunct Professor of Mediation and Conflict Intervention in NUI Maynooth; Member of the Kennedy Institute of NUI Maynooth; Member of the Institute for Cultural Diplomacy, Berlin; Member of the Varkey Gems Foundation Advisory Board; Member of Crisis Management Initiative; Member of the World Economic Forum Agenda Council on Negotiation and Conflict Resolution; Member of the IMAN Foundation; Advisor to the Legislative Leadership Institute Academy of Foreign Affairs; Senior Advisor to the International Advisory Council to the Harvard International Negotiation Programme; and Director of Co-operation Ireland.

Tecrübeli bir siyasetçi olan Bertie Ahern bir dizi bakanlık görevinden sonra İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmıştır. Bertie Ahern'in başbakanlık yaptığı dönemdeki en belirleyici gelişme 1998 yılının Nisan ayında Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan barış görüşmesi müzakerelerinin başlatılması olmuştur. Ahern, 2004 yılında Avrupa Konseyi başkanlığı görevini yürütürken Avrupa Birliği'nin üye ülke sayısının 27'ye çıktığı tarihsel süreçte payı olan en önemli isimlerden biri olmuştur. 2008 yılında aktif siyasetten çekilen Bertie Ahern o tarihten bu yana bütün zamanını çatışma çözümü çalışmalarına ayırmakta ve bu amaçla pek çok grupla temaslarda bulunmaktadır. Ahern'in hali hazırda sahip olduğu ünvanlar şunlardır: The Inter Action Council Eşbaşkanlığı, Clinton Küresel İnisiyatifi Üyeliği, Bask Ülkesindeki Çatışma Üzerine Çalışma Yürüten Uluslararası Grup Üyeliği, İrlanda Ulusal Üniversitesi Arabuluculuk ve Çatışmaya Müdahale Bölümü Fahri Profesörlüğü, Berlin Kültürel Diplomasi Enstitüsü Üyeliği, Varkey Gems Vakfı Danışma Kurulu Üyeliği, Kriz İdaresi İnisiyatifi Üyeliği, Dünya Ekonomik Forumu Müzakere ve Çatışma Çözümü Forumu Konsey Üyeliği, Harvard Uluslararası Müzakere Programı Uluslararası Danışmanlar Konseyi Başkanışmanı.

Dermot Ahern

Dermot Ahern is a former Irish Member of Parliament and Government Minister and was a key figure for more than 20 years in the Irish peace process, including in negotiations for the Good Friday Agreement and the St Andrews Agreement. He also has extensive experience at the EU Council level, including as a key negotiator and signatory to the Constitutional and Lisbon Treaties. In 2005, he was appointed by the then UN Secretary General Kofi Annan, to be a Special Envoy on the issue of UN Reform.

Geçmişte İrlanda Parlamentosu milletvekilliği ve kabinede bakanlık görevlerinde bulunan Dermot Ahern, 20 yıldan fazla bir süre İrlanda barış sürecinde anahtar bir rol oynamıştır ve bu süre içinde Belfast Anlaşması (Hayırlı Cuma Anlaşması) ve St. Andrews Anlaşması için yapılan müzakerelere dahil olmuştur. AB Konseyi seviyesinde de önemli tecrübeleri olan Ahern, AB Anayasası ve Lizbon Antlaşmaları sürecinde de önemli bir arabulucu ve imzacı olmuştur. 2005 yılında dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından BM Reformu konusunda özel temsilci olarak atanmıştır.

Prof. Dr. Aşkın Asan

Professor Dr. Aşkın Asan is an executive board member of the Maarif Foundation, a member of Turkey's Democracy Platform, and a faculty member at Istanbul Ticaret University. Elected as a Member of the Turkish Grand National Assembly from Ankara, Prof. Dr.

Asan served as a vice president of the Parliamentary Assembly of the Mediterranean and was a member of the Turkish Delegation of the Parliamentary Union of the Organisation of the Islamic Conference during her time in parliamentary office. She is a former Deputy Minister of Family and Social Policies (2011-2014) and was Rector of Avrasya University in Trabzon between 2014-2017.

Maarif Vakfı Müttevelli Heyeti üyesi ve Türkiye Demokrasi Platformu kurucu üyesi olan Aşkın Asan, 23. Dönem'de Ankara Milletvekili olarak Parlamentoda görev yaptı. TBMM'de Akdeniz Parlamenter Asamblesi (APA) Türk Grubu Başkanı, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Komisyonu ve İKÖPAB Türk Grubu Üyesi oldu. 2011-2014 Yılları arasında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Bakan Yardımcısı görevini yürüttü. 2014-2017 yılları arasında Avrasya Üniversitesi'nin rektörlüğünü yapan Asan, şu an İstanbul Ticaret Üniversitesi öğretim üyesidir.

Prof. Dr. Mehmet Asutay

Professor Dr. Mehmet Asutay is a Professor of Middle Eastern and Islamic Political Economy & Finance at the Durham University Business School, UK. He researches, teaches and supervises research on Islamic political economy and finance, Middle Eastern economic development and finance, the political economy of the Middle East, including Turkish and Kurdish political economies. He is the Director of the Durham Centre for Islamic Economics and Finance and the Managing Editor of the Review of Islamic Economics, as well as Associate Editor of the American Journal of Islamic Social Science. He is the Honorary Treasurer of the BRISMES (British Society for Middle Eastern Studies); and of the IAIE (International Association for Islamic Economics).

Dr. Mehmet Asutay, İngiltere'deki Durham Üniversitesi'nin İşletme Fakültesi'nde Ortadoğu'nun İslami Siyasal Ekonomisi ve Finansı alanında profesör olarak görev yapmaktadır. Asutay Türk ve Kürt siyasal ekonomisi, İslami siyasal ekonomi, ve Ortadoğu'da siyasal ekonomi konularında dersler vermekte, araştırmalar yapmakta ve yapılan araştırmalara danışmanlık yapmaktadır.

Ali Bayramoğlu

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for Al-Monitor. He is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then-Prime Minister Erdoğan.

Yazar ve siyaset yorumcusu olan Ali Bayramoğlu uzun yıllar günlük yayınlanan Yeni Şafak gazetesinde köşe yazarlığı yapmıştır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bayramoğlu köşe yazılarının şu an Al-Monitor'de devam etmektedir.

Prof. Christine Bell

Professor Christine Bell is a legal expert based in Edinburgh, Scotland. She is Professor of Constitutional Law and Assistant Principal (Global Justice) at the University of Edinburgh, Co-director of the Global Justice Academy, and a member of the British Academy. She was chairperson of the Belfast-based human rights organization, the Committee on the Administration of Justice, from 1995-7, and a founder member of the Northern Ireland Human Rights Commission established under the terms of the Belfast Agreement. In 1999 she was a member of the European Commission's Committee of

Experts on Fundamental Rights. She is an expert on transitional justice, peace negotiations, constitutional law and human rights law. She regularly conducts training on these topics for diplomats, mediators and lawyers, has been involved as a legal advisor in a number of peace negotiations, and acted as an expert in transitional justice for the UN Secretary-General, the Office of the High Commissioner for Human Rights, and UNIFEM.

İskoçya'nın başkenti Edinburgh'ta faaliyet yürüten bir hukukçudur. Edinburgh Üniversitesi'nde Anayasa hukuku profesörü olarak ve aynı üniversite bünyesindeki Küresel Adalet Projesinde Müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. İngiliz Akademisi üyesi de olan Bell, 1995-1997 yılları arasında Belfast merkezli İnsan Hakları örgütü Adalet İdaresi Komisyonu başkanı ve Belfast Anlaşması şartları çerçevesinde kurulan Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu kurucu üyesi olarak görev yaptı. 1999'da ise Avrupa Komisyonu Temel Haklar Uzmanlar Komitesi üyeliğinde bulundu. Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermekte, BM Genel Sekreterliği, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi ve UNIFEM'in de dahil olduğu kurumlarda hukuk danışmanı olarak görev yapmaktadır.

Cengiz Çandar

Cengiz Çandar is currently a columnist for Al-Monitor, a widely respected online magazine that provides analysis on Turkey and the Middle East. He is a former war correspondent and an expert on the Middle East. He served as a special adviser to the former Turkish president, Turgut Özal. Cengiz Çandar is a Distinguished Visiting Scholar at the Stockholm University Institute for Turkish Studies (SUITS).

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar uzun yıllar Radikal gazetesi için köşe yazarlığı yapmıştır. Al Monitor haber sitesinde köşe yazarlığı yapmaktadır. Ortadoğu konusunda önemli bir uzman olan Çandar, bir dönem savaş muhabiri olarak çalışmış ve Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık yapmıştır.

Andy Carl

Andy Carl is an independent expert on conflict resolution and public participation in peace processes. He believes that building peace is not an act of charity but an act of justice. He co-founded and was Executive Director of Conciliation Resources. Previously, he was the first Programme Director with International Alert. He is currently an Honorary Fellow of Practice at the School of Law, University of Edinburgh. He serves as an adviser to a number of peacebuilding initiatives including the Inclusive Peace and Transition Initiative at the Graduate Institute in Geneva, the Legal Tools for Peace-Making Project in Cambridge, and the Oxford Research Group, London.

Andy Carl çatışma çözümü ve barış süreçlerine kamusal katılımın sağlanması üzerine çalışan bağımsız bir uzmandır. Barışın inşasının bir hayırseverlik faaliyetinden ziyade adaletin yerine getirilmesi çabası olduğuna inanan Carl, çatışma Çözümü alanında çalışan etkili kurumlardan biri olan Conciliation Resources'un kurucularından biridir. Bir dönem Uluslararası Uyarı (International Alert) isimli kurumda Program Direktörü olarak görev yapan Carl, halen Edinburgh Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Fahri Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır. Barış inşası üzerine çalışan Cenevre Mezunlar İnisiyatifi bünyesindeki Barış ve Geçiş Dönemi İnisiyatifi, Cambridge'te yürütülen Barışın İnşası için Yasal Araçlar Projesi ve Londra'da faaliyet yürüten Oxford Araştırma Grubu gibi bir dizi kurum ve oluşuma danışmanlık yapmaya devam etmektedir.

Dr. Vahap Coşkun

Dr. Vahap Coşkun is a Professor of Law at University of Dicle in Diyarbakır where he also completed his bachelor's and master's degrees in law. Coşkun received his PhD from Ankara University Faculty of Law. He has written for Serbestiyet and Kurdistan24 online newspaper. He has published books on human rights, constitutional law, political theory and social peace. Coşkun was a member of the former Wise Persons Commission in Turkey (Central Anatolian Region).

Dr. Vahap Coşkun Diyarbakır'da, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Lisans ve lisansüstü eğitimini Dicle Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Doktoru tamamlamıştır. Serbestiyet ve Kurdistan 24 online gazetesinde makale yazan Coşkun, insan hakları, anayasa hukuku, siyasal teori ve toplumsal barış konulu kitaplar yayınlamıştır. Coşkun, Akil İnsanlar Komisyonu'nun İç Anadolu bölgesi üyesiydi.

Ayşegül Doğan

Ayşegül Doğan is a journalist who has conducted interviews, created news files and programmes for independent news platforms. She studied at the Faculty of Cultural Mediation and Communications at Metz University, and Paris School of Journalism. As a student, she worked at the Ankara bureau of Agence-France Presse (AFP), the Paris bureau of Courier International and at the Kurdish service of The Voice of America. She worked as a programme creator at Radyo Ekin, and as a translator-journalist for the Turkish edition of Le Monde Diplomatique. She was a lecturer at the Kurdology department of National Institute of Oriental Languages and Civilizations in Paris. She worked on political communications for a long time. From its establishment in 2011 to its closure in 2016, she worked as a programmes coordinator at IMC TV. She prepared and presented the programme “Gündem Müzakere” on the same channel.

Bağımsız haber platformlarına özel röportaj, haber dosyası ve programlar hazırlayan gazeteci Ayşegül Doğan; Metz Üniversitesi Medyasyon Kültürel ve İletişim Fakültesi’nin ardından eğitimine Paris Yüksek Gazetecilik Okulu’nda devam etti. Okul yıllarında, Fransız Haber Ajansı-AFP’nin Ankara, Courier International’ın Paris bürosunda ve Amerika’nın Sesi Kürtçe servisinde gazeteciliği deneyimledi. Radyo Ekin’de programcı, Le Monde Diplomatique Türkçe’de çevirmen gazeteci olarak çalıştı. Paris’te yaşadığı süre içinde Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü Kürdoloji bölümünde okutmanlık yaptı. Uzunca bir süre siyaset iletişimi ile ilgilendi. 2011’de kurulan IMC TV 2016’da kapatılana dek; program koordinatörü olarak çalıştı. Aynı kanalda “Gündem Müzakere” programını hazırladı ve sundu. Halen ülkesindeki pek çok meslektaş gibi etik ilkelere bağlı; bağımsız bir gazeteci olarak çalışma arayış, istek ve heyecanını koruyor.

Prof. Dr. Fazıl Hüsnü Erdem

Dr. Fazıl Hüsnü Erdem is Professor of Constitutional Law and Head of the Department of Constitutional Law at Dicle University, Diyarbakır. In 2007, Erdem was a member of the commission which was established to draft a new constitution to replace the Constitution of 1982 which was introduced following the coup d’etat of 1980. Erdem was a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, in the team that was responsible for the South-eastern Anatolia Region.

Fazıl Hüsnü Erdem Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanıdır. 2007’de, 1980 darbesinin takiben yürürlüğe giren 1982 darbe anayasasını değiştirmek üzere kurulan yeni anayasa hazırlama komisyonunda yer almıştır. Erdem, 2013’de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. Dr. Salomón Lerner Febres

Professor Dr. Salomón Lerner Febres holds a PhD in Philosophy from Université Catholique de Louvain. He is Executive President of the Center for Democracy and Human Rights and Professor and Rector Emeritus of Pontifical Catholic University of Peru. He is former President of the

Truth and Reconciliation Commission of Peru. Prof. Lerner has given many talks and speeches about the role and the nature of university, the problems of scholar research in higher education and about ethics and public culture. Furthermore, he has participated in numerous conferences in Peru and other countries about violence and pacification. In addition, he has been a speaker and panellist in multiple workshops and symposiums about the work and findings of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. He has received several honorary doctorates as well as numerous recognitions and distinctions of governments and international human rights institutions.

Prof. Salomón felsefe alanındaki doktora eğitimini Belçika'daki Université Catholique de Louvain'de tamamlamıştır. Peru'daki Pontifical Catholic Üniversitesi'nin onursal rektörü sıfatını taşıyan Prof. Salomón Lerner Febres, aynı üniversite bünyesindeki Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi'nin de başkanlığını yapmaktadır. Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Üniversitenin rolü ve doğası, akademik çalışmalarda karşılaşılan zorluklar, etik ve kamu kültürü konulu çok sayıda konuşma yapmış, şiddet ve pasifizm konusunda Peru başta olmak üzere pek çok ülkede yapılan konferanslara konuşmacı olarak katılmıştır.

Prof. Mervyn Frost

Professor Mervyn Frost teaches International Relations, and was former Head of the Department of War Studies, at King's College London, UK. He was previously Chair of Politics at the University of Natal, Durban, South Africa and was President of the South African Political Studies Association. He currently sits on the editorial boards of International Political

Sociology and the Journal of International Political Theory, among others. He is an expert on human rights in international relations, humanitarian intervention, justice in world politics, democratising global governance, the just war tradition in an era of New Wars, and ethics in a globalising world.

Londra'daki King's College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Daha önce Güney Afrika'nın Durban şehrindeki Natal Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi bölümünün başkanlığını yapmıştır. Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Başkanlığı görevinde de bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsancıl Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

Martin Griffiths

Martin Griffiths is a senior international mediator and currently the UN's Envoy to Yemen. From 1999 to 2010 he was the founding Director of the Centre for Humanitarian Dialogue in Geneva where he specialised in developing political dialogue between governments and insurgents in a range of countries across Asia, Africa and Europe. He is a co-founder of Inter Mediate, a London based NGO devoted to conflict resolution, and has worked for international organisations including UNICEF, Save the Children, Action Aid, and the European Institute of Peace. Griffiths has also worked in the British Diplomatic Service and for the UN, including as Director of the Department of Humanitarian Affairs (Geneva), Deputy to the Emergency Relief Coordinator (New York), Regional Humanitarian Coordinator for the Great Lakes, Regional Coordinator in the Balkans and Deputy Head of the Supervisory Mission in Syria (UNSMIS).

Üst düzeyde uluslararası bir arabulucu olan Martin Griffiths, uluslararası bir arabulucudur ve yakın zamanda BM Yemen Özel Temsilcisi olarak atanmıştır. Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarındaki çeşitli ülkelerde hükümetler ile isyancı gruplar arasında siyasi diyalog geliştirilmesi üzerine çalışan Cenevre'deki İnsani Diyalog Merkezi'nin (Centre for Humanitarian Dialogue) kurucu direktörü olan Martin Griffiths 1999-2010 yılları arasında bu görevi sürdürmüştür. Çatışma çözümü üzerine çalışan Londra merkezli Inter Mediate'in kurucuları arasında bulunan Griffiths, UNICEF, Save the Children ve Action Aid isimli uluslararası kurumlarda da görev yapmıştır. İngiltere Diplomasi Servisi'ndeki hizmetlerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler bünyesinde Cenevre Ofisi'nde İnsani Faaliyetler Bölümü'nde yönetici, New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı, Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM eski Genel Sekreteri Kofi Annan'ın BM ve Arap Birliği adına Suriye özel temsilciliği yaptığı dönemde kendisine baş danışmanlık yapmıştır.

Kezban Hatemi

Kezban Hatemi holds an LL.B. from Istanbul University and is registered with the Istanbul Bar Association. She has worked as a self employed lawyer, as well as Turkey's National Commission to UNESCO and a campaigner and advocate during the Bosnian War.

She was involved in drafting the Turkish Civil Code and Law of Foundations as well as in preparing the legal groundwork for the chapters on Religious Freedoms and Minorities and Community Foundations within the Framework Law of Harmonization prepared by Turkey in preparation for EU accession. She has published articles on women's, minority groups, children, animals and human rights and

the fight against drugs. She is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, and sits on the Board of Trustees of the Technical University and the Darulacaze Foundation.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Barosu'na kayıtlı olarak avukatlık yapmaya başlamıştır. Serbest avukatlık yapmanın yanı sıra UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nda hukukçu olarak görev yapmış, Bosna savaşı sırasında sürdürülen savaş karşıtı kampanyalarda aktif olarak yer almıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci gereği hazırlanan Uyum Yasaları Çerçeve Yasasının Dini Özgürlükler, Azınlıklar ve Vakıflar ile ilgili bölümlerine ilişkin hukuki çalışmalarda yer almış, Türk Ceza Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun taslaklarının hazırlanmasında görev almıştır. İnsan hakları, kadın hakları, azınlık hakları, çocuk hakları, hayvan hakları ve uyuşturucu ile mücadele konularında çok sayıda yazılı eseri vardır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bunun yanı sıra İstanbul Üniversitesi ile Darülaceze Vakfı Mütevellî heyetlerinde görev yapmaktadır.

Dr. Edel Hughes

Dr. Edel Hughes is a Senior Lecturer in Law at Middlesex University. Prior to joining Middlesex University, Dr Hughes was a Senior Lecturer in Law at the University of East London and a Lecturer in Law and the University of Limerick. She was awarded an LL.M. and a PhD in

International Human Rights Law from the National University of Ireland, Galway, in 2003 and 2009, respectively. Her research interests are in the areas of international human rights law, public international law, and conflict transformation, with a regional interest in Turkey and the Middle East. She has published widely on these areas.

Dr. Edel Hughes, Middlesex Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kıdemli öğretim üyesidir. Daha önce Doğu Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Limerick Üniversitesi'nde görev yapan Hughes, doktorasını 2003-2009 yılları arasında İrlanda Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası İnsan Hakları Hukuku alanında tamamlamıştır. Hughes'un birçok yayınının da bulunduğu çalışma alanları içinde, Orta Doğu'yu ve Türkiye'yi de kapsayan şekilde, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası kamu hukuku ve çatışma çözümü yer almaktadır.

Kadir İnanır

Kadir İnanır was born in 1949 Fatsa, Ordu. He is an acclaimed actor and director, and has starred in well over a hundred films. He has won several awards for his work in Turkish cinema. He graduated from Marmara University Faculty of Communication. In 2013 he became a member of the Wise Persons Committee for the Mediterranean region.

Ünlü oyuncu ve yönetmen Kadir İnanır, 100'ü aşkın filmde rol almış ve Türk sinemasına katkılarından dolayı pek çok ödüle layık görüşmüştür. 1949 senesinde Ordu, Fatsa'da doğan İnanır, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümünden mezun olmuştur. 2013 senesinde barış sürecini yönetmek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyeti'ne Akdeniz Bölgesi temsilcisi olarak girmiştir.

Prof. Dr. Ahmet İnsel

Professor Ahmet İnsel is a former faculty member of Galatasaray University in Istanbul, Turkey and Paris 1 Panthéon Sorbonne University, France. He is Managing Editor of the Turkish editing house, İletişim, and member of the editorial board of monthly review, Birikim.

He is a regular columnist at Cumhuriyet newspaper and an author who published several books and articles in both Turkish and French.

İletişim Yayınları Yayın Kurulu Koordinatörlüğünü yürüten Ahmet İnsel, Galatasaray Üniversitesi ve Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Birikim Dergisi yayın kolektifi üyesi ve Cumhuriyet Gazetesinde köşe yazarıdır. Türkçe ve Fransızca olmak üzere çok sayıda kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

Avila Kilmurray

Avila Kilmurray is a founding member of the Northern Ireland Women's Coalition. She was part of the Coalition's negotiating team for the Good Friday Agreement and has written extensively on community action, the women's movement and conflict transformation. She serves as an adviser on the Ireland Committee of the

Joseph Rowntree Charitable Trust as well as a board member of Conciliation Resources (UK) and the Institute for British Irish Studies. She was the first Women's Officer for the Transport & General Workers Union for Ireland (1990-1994) and from 1994-2014 she was Director of the Community Foundation for Northern Ireland, managing EU PEACE funding for the re-integration of political ex-prisoners in Northern Ireland as well as support for community-based peace building. She is

a recipient of the Raymond Georis Prize for Innovative Philanthropy through the European Foundation Centre. Kilmurray is working as a consultant with The Social Change Initiative to support work with the Migrant Learning Exchange Programme and learning on peace building.

Avila Kilmurray, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucusudur ve bu siyasi partinin temsilcilerinden biri olarak Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerine katılmıştır. Toplumsal tepki, kadın hareketi ve çatışmanın dönüşümü gibi konularda çok sayıda yazılı eseri vardır. Birleşik Krallık ve İrlanda'da aralarında Conciliation Resources (Uzlaşma Kaynakları), the Global Fund for Community Foundations (Toplumsal Vakıflar için Kürsel Fon) , Conflict Resolution Services Ireland (İrlanda Çatışma Çözümü Hizmetleri) ve the Institute for British Irish Studies (Britanya ve İrlanda çalışmaları Enstitüsü) isimli kurumlarda yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. 1990-94 yılları arasında Ulaşım ve Genel İşçiler Sendikası'nda Kadınlardan Sorumlu Yönetici olarak çalışmış ve bu görevi yerine getiren ilk kadın olmuştur. 1994-2014 yılları arasında Kuzey İrlanda Toplum Vakfı'nın direktörlüğünü yapmış ve bu görevi sırasında eski siyasi mahkumların yeniden entegrasyonu ile barışın toplumsal zeminde yeniden inşasına dair Avrupa Birliği fonlarının idaresini yürütmüştür. Avrupa Vakıflar Merkezi tarafından verilen Yenilikçi Hayırseverler Raymond Georis Ödülü'nün de sahibidir.

Prof. Ram Manikkalingam

Professor Ram Manikkalingam is founder and director of the Dialogue Advisory Group, an independent organisation that facilitates political dialogue to reduce violence. He is a member of the Special Presidential Task Force on Reconciliation in Sri Lanka and teaches politics at the University of Amsterdam. Previously, he was a Senior Advisor on the Sri Lankan peace process to then President Kumaratunga. He has served as an advisor with Ambassador rank at the Sri Lanka Mission to the United Nations in New York and prior to that he was an advisor on International Security to the Rockefeller Foundation. He is an expert on issues pertaining to conflict, multiculturalism and democracy, and has authored multiple works on these topics. He is a founding board member of the Laksham Kadirgamar Institute for Strategic Studies and International Relations, Colombo, Sri Lanka.

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör olarak görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için danışmanlık yapmıştır. Danışmanlık görevini hala sürdürmektedir. Uzmanlık alanları arasında çatışma, çokkültürlülük, demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Sri Lanka'daki Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

Bejan Matur

Bejan Matur is a renowned Turkey-based author and poet. She has published ten works of poetry and prose. In her writing she focuses mainly on Kurdish politics, the Armenian issue, minority issues, prison literature and women's rights. She has won several literary prizes and her work has been translated into over 28 languages. She was formerly Director of the Diyarbakır Cultural Art Foundation (DKSV). She is a columnist for the Daily Zaman, and occasionally for the English version, Today's Zaman.

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. Şiir ve gazetecilik alanında yayımlanmış 10 kitabı bulunmaktadır. 2012 yılının başına kadar yazdığı düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 28 değişik dile çevrilen Matur, çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Prof. Monica McWilliams

Professor Monica McWilliams teaches in the Transitional Justice Institute at Ulster University in Northern Ireland. She currently serves on a three-person panel established by the Northern Ireland government to make recommendations on the disbandment of paramilitary organisations in Northern Ireland. During the Northern Ireland peace process, Prof. McWilliams co-founded the Northern Ireland Women's Coalition political party and was elected as a delegate to the Multi-Party Peace Negotiations, which took place in 1996 to 1998. She was also elected to serve as a member of the Northern Ireland Legislative Assembly from 1998 to 2003. Prof. McWilliams is a signatory of the Belfast/Good Friday Agreement and has chaired the Implementation Committee on Human Rights on behalf of the British and Irish governments. For her role in delivering the peace agreement in Northern Ireland, Prof. McWilliams was one recipient of the John F. Kennedy Leadership and Courage Award.

Prof. Monica McWilliams, Ulster Üniversitesi'ndeki Geçiş Dönemi Adaleti Enstitüsü'ne bağlı Kadın Çalışmaları Bölümü'nde öğretim üyesidir. 2005- 2011 yılları arasında Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu Komiseri olarak Kuzey İrlanda Haklar Beyannamesi için tavsiyeler hazırlamaktan sorumlu olarak görev yapmıştır. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucularından olan Prof. McWilliams 1998 yılında Belfast (Hayırlı Cuma) Barış Anlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanan Çok Partili Barış Görüşmeleri'nde yer almıştır.

Hanne Melfald

Hanne Melfald worked with the Norwegian Ministry of Foreign Affairs for eight years including as the Senior Adviser to the Secretariat of the Foreign Minister of Norway before she became a Project Manager in HD's Eurasia office in 2015. She previously worked for the

United Nations for six years including two years with the United Nations Assistance Mission in Afghanistan as Special Assistant to the Special Representative of the Secretary-General. She has also worked for the United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs in Nepal and Geneva, as well as for the Norwegian Refugee Council and the Norwegian Directorate of Immigration. Melfald has a degree in International Relations from the University of Bergen and the University of California, Santa Barbara, as well as a Master's degree in Political Science from the University of Oslo.

Hanne Melfald, başkanışmanlık dahil olmak üzere 8 yıl boyunca Norveç Dışışleri Bakanlığı bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuş, 2015 yılından itibaren İnsani Diyalog için Merkez isimli kurumun Avrasya biriminde Proje Müdürü olarak çalışmaya başlamıştır. Geçmişte Birleşmiş Milletler bünyesinde görev almış, bu görevi sırasında 2 yıl boyunca Birleşmiş Milletler'in Afganistan Yardım Misyonda BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Cenevre Yerleşkesi bünyesinde bulunan Nepal İnsani Yardım Koordinasyon Ofisinde de görev almıştır. Bir dönem Norveç Sığınmacılar Konseyi ve Norveç Göçmenlik İşleri Müdürlüğünde çalışan Hanna Melfald Norveç'in Bergen ve ABD'nin Kaliforniya Üniversitelerinde aldığı Uluslararası İlişkiler eğitimini Olso Üniversitesinde aldığı Siyaset Bilimi yüksek lisans eğitimiyle tamamlamıştır.

Roelf Meyer

Meyer is currently a consultant on international peace processes having advised parties in Northern Ireland, Sri Lanka, Rwanda, Burundi, Iraq, Kosovo, the Basque Region, Guyana, Bolivia, Kenya, Madagascar, and South Sudan. Meyer's experience in international peace processes stems from his involvement in the settlement of the South

African conflict in which he was the government's chief negotiator in constitutional negotiations with the ANC's chief negotiator and current South African President, Cyril Ramaphosa. Negotiating the end of apartheid and paving the way for South Africa's first democratic elections in 1994, Meyer continued his post as Minister of Constitutional Affairs in the Cabinet of the new President, Nelson Mandela. Meyer retired as a Member of Parliament and as the Gauteng leader of the National Party in 1996 and co-founded the United Democratic Movement (UDM) political party the following year. Retiring from politics in 2000, Meyer has since held a number of international positions, including

membership of the Strategy Committee of the Project on Justice in Times of Transition at Harvard University.

Roelf Meyer, Güney Afrika'daki barış sürecinde iktidar partisi Ulusal Parti adına başmüzakereci olarak görev yapmıştır. O dönem Afrika Ulusal Kongresi (ANC) adına başmüzakereci olarak görev yapan ve şu an Güney Afrika devlet başkanı olan Cyril Ramaphosa ile birlikte yürüttüğü müzakereler sonrasında Güney Afrika'daki ırkçı apartheid rejim sona erdirilmiş ve 1994 yılında ülkedeki ilk özgür seçimlerin yapılması sağlanmıştır. Yapılan seçim sonrası yeni devlet başkanı seçilen Nelson Mandela kurduğu ilk hükümette Roelf Meyer'e Anayasal İlişkilerden Sorumlu Bakan olarak görev vermiştir. Roelf Meyer 2011-2014 yılları arasında Güney Afrika Savunma Değerlendirme Komitesine başkanlık yapmış, aynı zamanda aktif olan bazı barış süreçlerine dahil olarak Kuzey İrlanda, Sri Lanka, Ruanda, Burundi, Irak, Kosova, Bask Bölgesi, Guyana, Bolivya, Kenya, Madagaskar ve Güney Sudan'da çatışan taraflara danışmanlık yapmıştır.

Mark Muller QC

Mark Muller, QC, is a senior advocate at Doughty Street Chambers (London) and the Scottish Faculty of Advocates (Edinburgh) where he specialises in public international law and human rights. Muller is also currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts and is the UN Special Envoy to Syria in the Syrian peace talks. He has many years' experience of advising numerous international bodies, such as Humanitarian Dialogue (Geneva) and Inter-Mediate (London) on conflict resolution, mediation, confidence-building, ceasefires, power-sharing, humanitarian law, constitution-making and dialogue processes. Muller also co-founded Beyond Borders and the Delfina Foundation.

Mark Muller Londra merkezli Doughty Street Chambers Hukuk Bürosu'na ve Edinburgh'daki İskoç Avukatlar Birliği'ne bağlı olarak çalışan tecrübeli bir hukukçudur. Uluslararası kamu hukuku ve insan hakları hukuku alanında uzman olan Muller, Afganistan, Libya, Irak ve Suriye gibi çeşitli çatışma alanlarında uzun seneler çatışma çözümü, arabuluculuk, çatışmasızlık ve iktidar paylaşımı konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. 2005'den bu yana İnsani Diyalog için Merkez (Centre for Humanitarian Dialogue), Çatışma Ötesi (Beyond Borders) ve Inter Mediate (Arabulucu) isimli kurumlara kıdemli danışmanlık yapmaktadır. Harvard Hukuk Fakültesi üyesi olan Muller bir dönem İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu başkanlığı ve Barolar Konseyi Hukukun Üstünlüğü Birimi başkanlığı görevlerini de yürütmüştür. Kültürel diyalog yoluyla barışı ve uluslararası anlayışı teşvik etme amacıyla İskoçya'da kurulan Sınırlar Ötesi (Beyond Borders) isimli oluşumun kurucusu olan Muller halen BM Siyasal İlişkiler Birimi bünyesindeki Arabulucular Destek Ekibinde Kıdemli Arabuluculuk Uzmanı olarak görev yapmaktadır.

Avni Özgürel

Mehmet Avni Özgürel is a Turkish journalist, author and screenwriter. Having worked in several newspapers such as Daily Sabah and Radikal, Özgürel is currently the editor in chief of the daily Yeni Birlik and a TV programmer at TRT Haber. He is the screenwriter of the 2007 Turkish film, Zincirbozan, on the 1980 Turkish coup d'état, Sultan Avrupa'da (2009), on Sultan Abdülaziz's 1867 trip to Europe; and Mahpeyker (2010): Kösem Sultan, on Kösem Sultan. He is also the screenwriter and producer of 2014 Turkish film, Darbe (Coup), on the February 07, 2012 Turkish intelligence crisis. In 2013 he was appointed a member of the Wise Persons Committee in Turkey established by then Prime Minister Erdoğan.

Gazeteci-yazar Avni Özgürel, uzun yıllar Milliyet, Akşam, Sabah ve Radikal gibi çeşitli gazetelerde haber müdürlüğü ve köşe yazarlığı yaptı. 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akıl İnsanlar Heyeti üyesidir. 1980 darbesini konu eden belgesel film Zincirbozan (2007), Sultan Abdülaziz'in 1867'de Avrupa'ya yaptığı yolculuğu konu eden Sultan Avrupa'da (2009), Mahpeyker: Kösem Sultan (2010) ve 7 Şubat Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) operasyonunun anlatıldığı "Darbe" filmleri senaristliğini ve yapımcılığını üstlendiği projeler arasındadır. Özgürel, şu anda Yeni Birlik gazetesinin sahibi ve genel yayın yönetmenidir. Ayrıca TRT Haber'de program yapmaktadır.

Prof. John Packer

Professor John Packer is Associate Professor of Law and Director of the Human Rights Research and Education Centre (HRREC) at the University of Ottawa in Canada. Prof. Packer has worked for inter-governmental organisations for over 20 years, including in Geneva for the UN High Commissioner for Refugees, the International Labour Organisation, and for the UN High Commissioner for Human Rights. From 1995 to 2004, Prof. Packer served as Senior Legal Adviser and then the first Director of the Office of the OSCE High Commissioner on National Minorities in The Hague. In 2012 - 2014, Prof. Packer was a Constitutions and Process Design Expert on the United Nation's Standby Team of Mediation Experts attached to the Department of Political Affairs, advising in numerous peace processes and political transitions around the world focusing on conflict prevention and resolution, diversity management, constitutional and legal reform, and the protection of human rights.

Dr. John Packer Kanada'da Ottawa Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde doçent ve İnsan Hakları Araştırma ve Eğitim Merkezi (Human Rights Research and Education Centre) müdürüdür. 20 yıl boyunca Packer BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Ça-

İşma Örgütü ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği gibi Cenevre’de bulunan hükümetler arası örgütlerde çalışmıştır. 1995’ten 2004’e kadar Lahey’de Packer Kıdemli Hukuk Danışmanı, ardından da Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği birinci müdürü olarak görev almıştır. 2012-2014 yıllarında Packer BM Arabuluculuk Uzmanlar Ekibi siyasi ilişkiler biriminde Anayasa ve Süreçlerin Tasarımı Uzmanı olarak yer aldı. Dünyadaki birçok barış süreci ve siyasi geçişler konusunda danışmanlık yapan Pecker, çatışma önleme ve çözümü, çeşitlilik yönetimi, anayasa ve hukuk reformları ve insan hakları korumasına odaklanmıştır.

Jonathan Powell

Jonathan Powell is the founder and CEO of Inter Mediate, an NGO devoted to conflict resolution around the world. In 2014, Powell was appointed by former Prime Minister David Cameron to be the UK’s Special Envoy to Libya. He also served as Tony Blair’s Chief of

Staff in opposition from 1995 to 1997 and again as his Chief of Staff in

Downing Street from 1997 to 2007. Prior to his involvement in British politics, Powell was the British Government’s chief negotiator on Northern Ireland from 1997 to 2007 and played a key part in leading the peace negotiations and its implementation.

Ortadoğu, Latin Amerika ve Asya’da yaşanan çatışmaların çözümü üzerine çalışan ve devletten bağımsız arabuluculuk kurumu olan Birleşik Krallık merkezli Inter Mediate’in kurucusudur ve İcra Kurulu Başkanı’dır. 2014 yılında Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron tarafından Libya konusunda Özel Temsilci olarak atanmıştır. 1995-2007 yılları arasında Birleşik Krallık eski Başbakanı Tony Blair kabinesinde Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş, 1997 yılından itibaren Kuzey İrlanda sorununun çözümü için yapılan görüşmelere Britanya adına başmüzakereci olarak katılmıştır. 1978-79 yılları arasında BBC ve Granada TV için gazeteci olarak çalışmış, 1979-1994 yılları arasında ise Britanya adına diplomatlık yapmıştır.

Sir Kieran Prendergast

Sir Kieran Prendergast is a former British diplomat who served as the Under-Secretary General for Political Affairs at the United Nations from 1997 to 2005 and as High Commissioner to Kenya from 1992 to 1995 and to Zimbabwe from 1989 to 1992. During his time at the UN, Prendergast stressed the human rights violations

and ethnic cleansing that occurred during the War in Darfur and was

involved in the 2004 Cyprus reunification negotiations. Since his retirement from the UN, he has conducted research at the Belfer Center for Science and International Affairs (United States) and is a member of the Advisory Council of Independent

Diplomat (United States). Prendergast also holds a number of positions, including Chairman of the Anglo-Turkish Society, a Trustee of the Beit Trust, and Senior Adviser at the Centre for Humanitarian Dialogue.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya ve ABD’de diplomat olarak çalışmıştır. Birleşik Krallık Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosu’nun (Foreign and Commonwealth Office) Güney Afrika’daki Apartheid rejimi ve Namibya konularıyla ilgilenen birimine başkanlık etmiştir. Bir dönem BM Siyasal İlişkiler Biriminde Müsteşar olarak çalışmış, BM Genel Sekreteri’nin Barış ve Güvenlik konulu yönetim kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerde barış çabalarına dahil olmuştur.

Rajesh Rai

Rajesh Rai was called to the Bar in 1993 with his areas of expertise including human rights law, immigration and asylum law, and public law. He has been treasurer of 1MCB Chambers (London) since 2015 and has also been a Director of an AIM-listed investment company where he led their renewable energy portfolio. Rai is a frequent lecturer on a wide variety of legal issues, including immigration and asylum law and freedom of experience (Bar of Armenia), minority linguistic rights (European Parliament), and women’s and children’s rights in areas of conflict (cross-border conference to NGOs working in Kurdish regions). He is also Founder Director of HIC, a community centred NGO based in Cameroon.

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosu’na kaydolmuştur. İnsan Hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma Hakkı hukuku ile Kamu Hukuku temel uzmanlık alanlarıdır. Kame-run’daki HIC isimli sivil toplum örgütü ile Uganda’daki Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants – JCWI – (Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan’da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminerler ve dersler vermiştir.

Sir David Reddaway

Sir David Reddaway is a retired British diplomat currently serving as Chief Executive and Clerk of the Goldsmiths' Company in London. During his previous career in the Foreign and Commonwealth Office, he served as Ambassador to Turkey (2009-2014), Ambassador to Ireland (2006-2009), High Commissioner to Canada (2003-2006), UK Special Representative for Afghanistan (2002), and Charge d'Affaires in Iran (1990-1993). His other assignments were to Argentina, India, Spain, and Iran, where he was first posted during the Iranian Revolution.

Halen çeşitli özel şirket ve üniversitelere danışman, yönetim kurulu üyesi ve konsültasyon uzmanı olarak hizmet etmektedir. 2016 yılının Ocak ayından bu yana Londra Üniversitesi bünyesindeki Goldsmith Koleji'nde Konsey üyesi ve Goldsmith şirketinde yönetici katip olarak görev yapmaya başlamıştır. Bir dönem Birleşik Krallık adına Türkiye ve İrlanda Cumhuriyeti Büyükelçisi olarak görev yapan Reddaway bu görevinden önce Birleşik Krallık adına Kanada'da Yüksek Misyon Temsilcisi, Afganistan'da Özel Temsilci, İran'da ise Diplomatik temsilci olarak görev yapmıştır. Bu görevlerinin yanı sıra İspanya, Arjantin, ve Hindistan'da diplomatik görevler üstlenmiştir.

Prof. Naomi Roht-Arriaza

Professor Naomi Roht-Arriaza is a Distinguished Professor of Law at the Hastings College of Law, University of California (San Francisco) and is renowned globally for her expertise in transitional justice, international human rights law, and international humanitarian law. She has extensive knowledge of, and experience in, post-conflict procedures in Latin America and Africa. Roht-Arriaza has contributed to the defence of human rights through legal and social counselling, her position as academic chair, and her published academic works.

Prof. Naomi Roht-Arriaza Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco şehrindeki UC Hastings College of the Law isimli Hukuk okulunda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

Prof. Dr. Mehmet Ufuk Uras

Mehmet Ufuk Uras is a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. He was previously a former leader of the now-defunct University Lecturers' Union (Öğretim Elemanları Sendikası) and was elected the chairman

of Freedom and Solidarity Party in 1996. Ufuk resigned from the leadership after the 2002 general election. Ufuk ran a successful campaign as a "common candidate of the Left", standing on the independents' ticket, backed by Kurdish-based Democratic Society Party and several left-wing, environmentalist and pro-peace groups in the 2007 general election. He resigned from the Freedom and Solidarity Party on 19 June 2009. After the Democratic Society Party was dissolved in December 2009, he joined forces with the remaining Kurdish MPs in the Peace and Democracy Party group. On 25 November 2012, he became a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. Ufuk is a member of the Dialogue Group and is the writer of several books on Turkish politics.

Prof. Dr. Mehmet Ufuk Uras İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamladıktan sonra, milletvekili seçilene kadar İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yardımcı doçent doktor olarak görev yapmıştır. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili adayı olmuştur. Seçimlerin sonucunda %3,85 oranıyla yani 81.486 oy alarak İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili olarak 23. dönem meclisine girmiştir. Seçimler öncesinde liderliğinden ayrıldığı Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel başkanlığına 11 Şubat 2008'de yapılan 5. Olağan Kongresi'ni takiben geri dönmüştür. 17 Haziran 2009 tarihinde, partinin dar grupçu bir anlayışa kaydığı düşüncesi ve sol siyasetin daha geniş bir yelpazeye ulaşması iddiasıyla bir grup arkadaşıyla Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden istifa etmiştir. ÖDP'den ayrılışıyla birlikte Eşitlik ve Demokrasi Partisi kuruluş sürecine katılmıştır. DTP'nin 19 kişiye düşüp grupsuz kalmasından sonra, Kürt sorununun parlamentoda çözülmesi gerektiğini savunarak Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) grubuna katılmıştır. Ufuk Uras, seçim sürecinde, kuruluş çağrısını yaptığı Eşitlik ve Demokrasi Partisi'ne üye olmuştur. 25 Kasım 2012'de kurulan Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin kurucularındandır ve aynı zamanda PM üyesidir. Uras'ın çok sayıdaki yayınları arasında "ÖDP Söyleşileri", "İdeolojilerin Sonu mu?" (Marksist Araştırmaları Destek Ödülü), "Sezgiciliğin Sonu mu?", "Başka Bir Siyaset Mümkün", "Kurtuluş Savaşında Sol", "Siyaset Yazıları" ve "Alternatif Siyaset Arayışları" "Sokaktan Parlamente'ye" "Söz Meclisten Dışarı" ve "Meclis Notları" adlı kitapları da bulunmaktadır.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş

Professor Dr Sevtap Yokuş is a Law Faculty Member at İstanbul Altınbaş University in the Department of Constitutional Law. She holds a PhD in Public Law from the Faculty of Law, Istanbul University, awarded in 1995 for her thesis which assessed the state of emergency regime in Turkey with reference to the European Convention on Human Rights. She is a widely published expert in the areas of Constitutional Law and Human Rights and has multiple years' experience of working as a university lecturer at undergraduate, postgraduate and doctoral level. She also has experience of working as a lawyer in the European Court of Human Rights.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş İstanbul Altınbaş Üniversitesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesidir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Doktora Programı bünyesinde başladığı doktorasını “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin Türkiye’de Olağanüstü Hal Rejimine Etkisi” başlıklı tezle 1995 yılında tamamlamıştır. Akademik görevi sırasında lisans, yüksek lisans ve doktora aşamasında dersler veren Prof. Dr. Yokuş özellikle Anayasa Hukuku ve İnsan hakları Hukuk alanında uzmanlaşmıştır. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne başvuruda pratik avukatlık deneyimi de bulunmaktadır.

11 Guilford Street
London WC1N 1DH
United Kingdom
+44 (0) 207 405 3835

info@democraticprogress.org
www.democraticprogress.org

 @DPI_UK

 DemocraticProgressInstitute